

Kuwene ku Yahaya

Ukukpa u kadyanshi

Yahaya kasuki da u korongi tagarada u na vi. U dana ta ili i'ya u wenei a kuwene a kaci ka afofi a Kashila n ili i'ya ya tuwa ya gitā a makorishi ma likimba.

Akani yi a'ā ta n abon a tatsu. A dana ta ucira u ityoni i cingi u da pini a uyan manyan a likimba, kpam u kana ta Atoni a pana ikyamba hal a kuwa. A dansa ta kpam ukuna u Maku ma Kondom ma Kashila, aya Yesu. Wa lya ta kaci ka ama a cingi n ucira le gba. A makorishi, Kashila ka ta n katsupi ka shinga ka wa naka aza da a lya kelime n uwushuku n Kawauwi. Akani a da a'ari a makukpi dem a da, Kashila ka ta uwulukpi kpam uza u ulya kaci u da wari.

Tagarada u na vi kuwene ka vuma bawu wa wene ka. Yahaya yanka ta idani i vuma manyan tsara u ratsanaka ili i'ya i'ari a zuba. Ire i'ya pini ushani i ureve ili i'ya i'ari a tagarada u na vi, shegai akani a pige yi a'ari upuwin wa kpam a ka savada a da wa. Akani yi a da na: Yesu Kawauwi u lya ta kaci ka ityoni i cingi gba a asu kau-kau. Kain ka ta a utuwa ka a ka vutala Kanangasi n ityoni i cingi a kushiva ku akina, kpam zuba u savu n likimba u savu a ka tuwa ta a asu u aza da a tonoi Yesu a rongo ka6olo n eyi na ndishi n shinga n maci.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

Kadyanshi ka ili i'ya ya tuwā ka Yahaya (1:1-8)
 Kuwene ku Asheku a uma (1:9-20)
 Ikanikorongi ubana a A'uwa a Atoni a shindere
 (2:1-3:22)
 Kuwene ku ulya kayala a zuba (4:1-11)
 Maku ma tagarāda n cirākpā tsu shindere (5:1-
 6:17)
 Ulya kayala a kapala ka karatsu ka tsugono tsu
 Kashilā (7:1-17)
 Avana a shindere (8:1-11:19)
 Ubungu n adin a re (12:1-13:18)
 Kuwene a kaci ka afada a Kashilā n ukirana u ne
 (14:1-15:8)
 Abelu a shindere a upan u Kashilā (16:1-21)
 A lya tā kaci ka atokulalu a Kashilā (17:1-20:10)
 Afada a makorishi (20:11-15)
 Zuba u savu n likimba u savu (21:1-8)
 Urishelima u savu (21:9-22:5)
 Ugono u Kawauwi (22:6-21)

Ukukpā u kadyanshi

¹ Ili i'ya Kashilā ka wenikei Yesu Kirisiti Kawauwi i'ya na, tsarā Yesu tonuko agbashi a ne ili i'ya Kashilā ka zuwa i gitā gogo. Aku Yesu suki katsumate ka zuba ka ne ka wenike kagbashi ka ne Yahaya. ² Yahaya vi kpam u dansai gbā ili i'ya u wenei a ukuna u kadyanshi ka Kashilā, n ili i'ya kpam Yesu Kawauwi u danai n i'ya u yain. ³ Kashilā ka zuwuka tā uza da baci dem u yankai aza roku kaneshi u idani i akani a na yi unā u shinga; wata, akani a ili i'ya ya gitāsā gogo-na n i'ya ya tuwā ya gitā a kapala. Wa zuwuka tā dem uza da u panai a da kpam u nakai a da karinga. Kpaci a'ayin a yan de evu a da gbā ili i na yi ya gitā.

Idyani ubana a a'uwa a Atoni a shindere

⁴Ukanikorongi u da Yahaya korongi ubana a asu u a'uwa a Atoni a shindere a da a'ari a Asiya.*

N yan ta kavasuu tsara Kashila ka wenike da ukuna u shinga u ne na ndishi n shinga. Kashila uza da wari pini caupa, aya dem wari gogo-na, kpam aya wa tuwa. Kpam dem a'ulu a shindere a Kashila a da a'ari a kapala ka karatsu ka tsugono tsu ne a ka yanka da ta dem nala. ⁵Nala dem Yesu Kawauwi, uza da u tsu dansa ukuna u mayun a ukuna u maci u Kashila. Aya uza u kagita a asuvu a aza da a 'yangai a ukpa. Aya uza da wa lya tsugono tsu ngono n likimba.

Aya uza da wa ciga tsu, uza da u zuwa tsu tsu lai a ucira u unyushi u cingi u tsunu an u wotsongi mpasa kpam u kuwai adama a tsunu. ⁶Adama a nala, tsu woko de kagali ka ne; wata, adarakpi aza da a ka gbashika Kashila Tata u ne. Asaka Yesu Kawauwi u tsara tsupige n ucira hal ubana bawu utyoku! Ami.

⁷Webelei, aya la wa tuwa a asuvu a alishi! Ya dem wa wene yi ta, hal n aza da dem a zuwai a sapa yi n kasovu. Aletsu a likimba gba a ka sa ta cika n unambukatsumu adama a ne. Eye, nala wa gita! Ami.

⁸Magono ma Zuba Kashila u dana ta, "Mpa Alfa† mpa dem Omega.†† Wata, mpa Kagita mpa dem Makorishi. Mpa mari gogo-na, mpa uza da wari

* **1:4** Asiya uyamba u da a Roma u da gogo-na a ka isa Turukiya.

† **1:8** Alfa n Omega alya idyani i kagita n i makorishi a asuvu a idyani i Tsiheline. Dana da u danai wa ta pini kahu a yain ko ndya wa, kpam wa yan ta pini hal ubana bawu utyoku.

pini caupa, mpa kpmam ma tuwā. Mpa Uza u Ucira Gba.”

Kuwene ku Yahaya a kaci ka Kawauwi

⁹ Mpa Yahaya, mpa dem Katoni ka a asuvu a Kawauwi tyoku u de, a yan mu ta dem mavura tyoku da a yanka da. Mpa dem uza u te u da a asuvu a tsugono tsu Kashila tyoku u de, kpmam u kana ta n kawunku upana u ikyamba u va tyoku da dem i kawunki. A banka mu ta a Patumo uyamba u mere u mini, a asaka mu de adama a da n yain kuɓari ku kadyanshi ka tsugono tsu Kashila, n ukuna u mayun u da Yesu Kawauwi wenikei. ¹⁰ Kain ka Asheku, Kulu Keri ku Kashila ku tonoi na mpa, aku n panai kalagatsu ka ucira a kucina ku va yavu mawura ma kavana. ¹¹ Kalagatsu ki ka danai, “Korongu ili i'ya va wene vi a asuvu a tagarada aku vu suku u da a a'uwa a Atoni a da a'ari a ilyuci i shindere i na yi: Afisu, n Simirana, n Birigama, n Tayatira, n Saridisa, n Filadalifiya, n Lawudukiya.”

¹² An n kpatalai tsara n wene uza da wa dansa na mpa, aku n wenei ashampatsu a ncikalum a shindere a da a yain n zinariya. ¹³ A mere ma ashampatsu a ncikalum mi, uza roku u da pini uza da u rotsoi Maku ma Vuma u'uki n matogo ma bululu ma ma rawai a makoto ma kune. Wa ta dem n kunya ku uwambana ku kagbodo ka a cai n zinariya uwambani a makamba ma ne. ¹⁴ Kenji ka ne kpmam pun yavu tsugbere, a'eshi a ne yavu kapeli ka akina. ¹⁵ Adeshikpetsu a ne kpmam a ka lafa yavu urim u shili u da a gboroi sarara. Mawura ma kalagatsu ma ne yavu mawura ma

mini ma pige ma ma rukpusa. ¹⁶ U ɓanai atala a shindere a kukere ku ulyaki ku ne, n burundu u kulya u da wari n unā u kulya u re wari uwuta a unā u ne. Upetiwa'eshi u ne kpam wa lada yavu kaara a kaci.

¹⁷ An n wene yi, aku n rukpai a kapala ka ne yavu kuwa da n kuwai. U taɗanku mu kukere ku ulyaki ku ne, u danai, “Kotsu vu pana uwonvo wa. Mpa Kagita mpa dem Makorishi. ¹⁸ Mpa uza da u tsu naka uma. Mari n kuwa ta, shegai gogo-na ma ta n uma hal ubana bawu utyoku. Ma ta na nkukpunku n da n naka mu ucira u ukukpa ko kpam n gbagirya asu u da akushe a'ari, aku n gonuko le n uma.

¹⁹ “Korongu gba ili i'ya vari a uwenishe gogo-na vi a tagarada, n ili i'ya kpam ya tuwa ya gita ubana a kapala. ²⁰ Kalen ka kari pini usokongi ka atala a shindere a da vu wenei a kukere ku ulyaki ku va, n ka ashampatsu a ncikalun a zinariya a shindere yi ka na: Ashampatsu a ncikalun yi a da a'uwa a Atoni a shindere. Atala a shindere kpam a da atsumate a zuba a da a ka wundya a'uwa a Atoni a shindere yi.

2

Akani ubana a Afisu

¹ Aku u tonuko mu, “Korongu ukanikorongi u na ubana a asu u katsumate ka zuba ka kuwa ku Atoni ka kari a ilyuci i Afisu. Mpa uza da ma ɓana atala a shindere a kukere ku ulyaki ku va ma wala a asu u da ashampatsu a ncikalun a shindere a zinariya a'ari vi, mpa ma suku akani a na yi ubana ara vunu: ² N reve ta gba ili i'ya va yan. N wene ta

manyan ma vunu n akawunki n ahankuri a vunu. N revei vu 'yuwan t̄a ama a cingi. Vu kondoi kpam aza d̄a a danai ele asuki a d̄a, kpam a d̄a tani wa, vu cinai aza a kaḅan a d̄a. ³ Vu kawunku t̄a upana u ikyamba adama a v̄a, kpam katakasuvu ka vunu ka t̄a pini n ucira tyoku d̄a v̄ari mu utono.

⁴ “Shegai u kaṅa t̄a n ḅarana vu a ukuna u roku. Vu buwa kpam n uciga tyoku d̄a v̄ari va yan a'ayin a d̄a vu git̄ai vu wushuki n̄a mpa wa. ⁵ Kotsu vu aṣansa n tyoku d̄a vu rukp̄ai a asuvu a unyushi u cingi wa! U kaṅa t̄a vu aṣaka uyansa unyushi u cingi, vu rongo uma tyoku d̄a v̄ari vu yain a'ayin a d̄a vu git̄ai vu wushuki n̄a mpa. Vu lya baci kapala n uyansa unyushi u cingi, ma tuw̄a t̄a n yan vu mavura a asu u d̄a ma takpa kashamkpatsu ka macikalu ki a asu u d̄a kari vi. ⁶ Shegai ili i shinga i'ya va yan i'ya na: Vu kovo t̄a ili i'ya atoni a aza a Nikala* a ka yansa, tyoku d̄a dem mpa n kovoi ili i'ya a ka yansa.

⁷ “Uza d̄a baci w̄ari n atsuvu a upana, u pana ili i'ya Kulu Keri ku tonukoi a'uwa a Atoni! Ma aṣaka t̄a aza d̄a a lyai kaci a lyai maḅanga ma ma naḅa uma ma m̄ari a asu u uwunvugusa a zuba.”†

Akani ubana a Simir̄ana

⁸ Aku u tonuko mu, “Korongu ukanikorongi u na ubana a asu u katsumate ka zuba ka kuwa ku Atoni ka kari a ilyuci i Simir̄ana. Uza d̄a w̄ari a Kagita n Makorishi, kpam w̄ari u kuw̄ai shegai gogo-na u 'yanga d̄e, aya wa suku akani a na yi: ⁹ N reve t̄a upana u ikyamba n unambi u vunu, shegai

* **2:6** Atoni a Nikala awenishiki a kaḅan a d̄a, aza d̄a a ka ciga ama a rongo a ulyas̄aka ameli kayala kpam a yansa tsishankala.

va ta n utsari! N reve ta kadyanshi ka cingi ka ama a dansai a kaci ka vunū. A da ele ama a Kashila a da, shegai nala a'ari wa. Ele aza a Kanangasi† a da a'ari. ¹⁰ Kotsu vu pana uwonvo wa, vu ciba baci n icun i upana u ikyamba u da va tuwa va so. N tonuko vu, Kalapansi ka zuwa ta a zuwa a aza roku a de a kuwa ku a'ali tsara a kondo da, kpam ya pana ta ikyamba hal a'ayin kupa. Lya kapala n utono karara, ko u kana baci a wuna vu, ma naka vu ta funi u uma u da bawu wari n utyoku u woko vu katsupi ka ulya kaci.

¹¹ “Uza da baci wari n atsuva a upana, u pana ili i'ya Kulu Keri ku tonukoi a'uwa a Atoni! Aza da baci a lyai kaci ka ucira u cingi, a ka doku a kuwa kpam ire wa.”

Akani ubana a Birigama

¹² Aku u tonuko mu, “Korongu ukanikorongi u na ubana a asu u katsumate ka zuba ka kuwa ku Atoni ka kari a ilyuci i Birigama.‡ Uza da wari n burundu u kulya u da wari n unu u kulya u re, aya wa suku akani a na yi: ¹³ N reve ta va ta ndishi a ilyuci i'ya Kanangasi ka lya tsugono. Avu Katoni ka va ka ka maci, kpam vu asaka mu utono wa. Vu wushuku ta tun a'ayin a da a zuwai Antiba kuwai pini a ilyuci i de, asu u da Kanangasi ka lya tsugono. U wenishike ta ama maco a asu u

† **2:9** Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapansi.

‡ **2:12** A ilyuci i Birigama, a'uwa a ameli a da pini a asu u da ama a tsu lyasaka magono ma Roma kayala yavu Kashila ka. Asudarakpa u da pini evu u da a tsu lyaka kameli ka Zeyu kayala. Birigama da kami ka asu u da tsugono tsu Kanangasi tsari a likimba.

kadyanshi ka ne n manyan ma ne, an eyi Katoni ka va ka.

¹⁴ “Shegai u kaṅa ta n barana vu a ukuna u na. Ama roku a asuvu a kaḅolo ka vunu a ka tono ta uwenishike u Bala'am, uza da u wenikei Balaku tyoku da wa zuwa aza a Isara'ila a yain unyushi. Balaku zuwa le ta a takumai inyama i'ya a yankai ameli a le uḁaraka. U zuwa le ta dem a yain unyushi u tsishankala. ◇ ¹⁵ Aza roku a de a ka tono ta uwenishike u aza a Nikala, adama a nala a yan ta unyushi u cingi tyoku da aza a Isara'ila a yain. ¹⁶ Gogo-na kpatala a unyushi u vunu! Vu yan baci nala wa, ma tuwa ta ara vunu gogo n shilakana n ama a nala yi n burundu u da wa wuta a unu u va vi.

¹⁷ “Uza da baci wari n atsuvu a upana, u pana ili i'ya Kulu Keri ku tonukoi a'uwa a Atoni! Aza da a lyai kaci, ma naka le ta a asuvu a mana da a'ari a sokongi. Ma naka ta ya dem katali ka pun ka a korongi pini kala ka savu. Uza da u wushai katali ka nala aya koshi wa reve kala ka nala ki.”§

Akani ubana a Tayatira

¹⁸ Aku u tonuko mu, “Korongu ukanikorongi u na ubana a asu u katsumate ka zuba ka kuwa ku Atoni ka kari a ilyuci i Tayatira. Maku ma Kashila,† uza da a'eshi a ne a'ari yavu kapeli ka akina, kpam adeshikpetsu a ne a'ari yavu urim u shili u da a gboroi, aya wa suku akani a na yi ubana ara vunu: ¹⁹ N reve ta gba ili i'ya va yansa.

◇ **2:14** Mkc. 25:1. § **2:17** Aza a Yahuda a wushuku ta Irimiya matsumate u sokongi magbodo ma mana a Akpati u Kazuwamgbani. A'ayin a makorishi, a ka wene ta ma aku a lyatangu ama n u da.

N reve t̄a ya cigamgbana t̄a, k̄pam eḍa Atoni a v̄a ḍa mayun. N reve t̄a k̄pam tyoku ḍa i tsu ḅaṅga atoku, n reve t̄a k̄pam vu kawunki n ahankuri. N reve t̄a gogo-na ya yan t̄a ili i'ya i lai a'ayin a ḍa i gitai i wokoi Atoni a v̄a.

²⁰ Shegai u kaṅa t̄a n ḅarana vu a ukuna u roku. Avu vu kaṅu Jezebe uka u nala vi wa, uza ḍa u yain kaḅan an u danai eyi matsumate ma Kashila ma. An wa wenishike, u puwunsa t̄a agbashi a v̄a tsara a yain unyushi u tsishankala a lyai k̄pam ilikulya i'ya a ḍaramkpai ameli. ²¹ N naka yi t̄a kabala tsara u kpatala u asaka unyushi u cingi u ne, shegai u 'yuwan t̄a u asaka tsishankala tsu ne.

²² Adama a nala ma zuwa yi t̄a u yain maḅala. Ma zuwa t̄a aza ḍa a yain tsugbani n eyi dem a pana ikyamba cika. Ma yan t̄a nala gogo-na a 'yuwan baci u'asaka tsicingi tsu le tsa a ka yansa. ²³ Ma wuna t̄a aza ḍa a wokoi mmuku n ne. Aku a'uwa a Atoni gba a reve an n revei uyawunsa u le k̄pam n ili i'ya a ka ciga. Ma yan t̄a ya dem mavura tyoku ḍa unyushi u ne wari. ²⁴ Aza roku a asuvu a ḍe aza a Tayatira a tonu uwenishike u ne wa. I rotsongusu ili i'ya aza ḍa a wokoi mmuku n ne mi a isai “ili i usokongi i pige i Kanangasi”^{*} wa. Ma tonuko ḍa i yain ili i roku k̄pam wa, ²⁵ shegai i lyai kapala n i toni mu mayun mayun hal n tuwa.

²⁶⁻²⁸ “Ma asaka t̄a aza ḍa a lyai kaci ki a tsara ucira ucun u te u ulya tsugono tsa Tata u v̄a u naka mu. Ma yan t̄a nala a asu u aza ḍa a ka lya kapala n uyansa ili i'ya n tonuko le a yansa, hal ubana makorishi ma likimba. Ma asaka le t̄a a

^{*} **2:24** Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapansi.

tsara ucira u ulya tsugono tsa aletsu gba. A ka lya baci tsugono tsu nala tsi, a ka shamgba ta n ucira, kпам a ka gbashangu le ta tyoku da ama a tsu tashasa mgbodo n cin. Ma naka le ta dem katala ka ka tsu wantukpa n kpasani ku de ka woko iryoci i ulya u kaci u le.† ²⁹ Uza da baci wari n atsuvu a upana, u pana ili i'ya Kulu Keri ku tonukoi a'uwa a Atoni!”

3

Akani ubana a Saridisa

¹ Aku u tonuko mu, “Korongu ukanikorongi u na ubana a asu u katsumate ka zuba ka kuwa ku Atoni ka kari a ilyuci i Saridisa. Uza da wa lya tsugono tsu a'ulu a shindere a Kashila, kпам wa banata atala a shindere, aya uza da wa suku akani a na yi: N reve ta ili i'ya va yansa. Ama a dana ta va ta n uma, shegai avu kakushe ka. ² 'Yanga! Kenu da ucira u vunu u wokoi, kпам u yan de evu n ukotso. Adama a nala, gbamatangu ili i'ya i buwa vu vi. N wene ta ili i'ya wari uyan i cina i'ya Kashila ka va ka ciga vu vu yain wa. ³ Kotsu vu asansa n ili i'ya vu wushai n i'ya vu panai wa. Tono i'ya, kпам vu kpatala vu asaka unyushi u cingi u vunu. Vu 'yanga baci wa, ma tuwa vu ta a'ayin a da bawu vu zuwai ma tuwa, tyoku da kaboki ka tsu tuwa. ⁴ Aza roku a de a asuvu a Saridisa a nangasa aminya a le n ashinda a unyushi u cingi wa. Ama a nala a ka uka ta aminya a pun aku a wala kabolo na mpa,

† **2:26-28** Katala: An u wokoi a'ayin a nala yi ama a wushuki an atala a ka yanka le ili i roku a uma u le, a naka uza ucira a kaci ka katala ka ka lakai ucira gba u woko ta yavu ucira u kuyante u Kawauwi, u da a ka pece n eyi.

adama a ɗa a raɗsa ta a yain nala. ⁵ Uza ɗa baci u fudai u lyai kaci ka ucira u tsicingi, wa uka ta aminya a pun tyoku u ama a nala yi. Ma cimbusa kala ka ne a asuvu a Tagarada u Aza a Uma wa. A'ayin a ɗa baci mari kushani a kapala ka Tata u va n atsumate a zuba a ɗa a ka gbashika yi, ma dana ta bawu malala n reve ta vuma u na vi.

⁶ “Uza ɗa baci wari n atsuvu a upana, u pana ili i'ya Kulu Keri ku tonukoi a'uwa a Atoni!”

Akani ubana a Filadalifiya

⁷ Aku u tonuko mu, “Korongu ukanikorongi u na ubana a asu u katsumate ka zuba ka kuwa ku Atoni ka kari a ilyuci i Filadalifiya. Uza ɗa wari uwulukpi n mayun wa ta ukani n makukupunki ma Dawuda.* U giduwa baci utsutsu, uza wa la wa fuda wa gbagirya u ɗa wa. Kpam u gbagirya baci utsutsu, uza wa la wa fuda wa giduwa u ɗa wa. Aya uza ɗa wa suku akani a na yi: ⁸ N reve ta ili i'ya va yansa. N reve ta ama a bidya vu vu woko uzapige wa. Vu tonu ta uwenishike u va, kpam kain ka la ka vu danai, “N kpaɗa ureve Yesu wa.” N giduwa ta utsutsu a kapala ka vunu u ɗa bawu uza wa fuda wa gbagirya. ⁹ Gogo-na va wene ta ili i'ya ma yan n ama ɗa a'ari aza a Kanangasi.† A dana ta ele ama a Kashila a ɗa, shegai ele aza a kaɓan a ɗa. Ma zuwa le ta a tuwa a kudangu a kapala ka vunu. Nala wa wenike le ta an ma ciga vu cika. ¹⁰ Vu kawunku ta tyoku ɗa n tonuko vu vu yain. Adama a nala, ma kangu vu ta a'ayin a ɗa baci ma tuko ama a likimba

* **3:7** Makukupunki ma Dawuda ma wenike ta an wari n ucira u ɗa wa lya tsugono. † **3:9** Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapansi.

ukondo u pige. ¹¹ Ma tā utuwa gogo. Lya kelime n ugbama a asuvu a upityanangu u vunu, kotsu uza roku u wusa vu funi u da va wusha an vu lyai kaci wa. ¹² Ma zuwa tā vuma da u lyai kaci ka ucira u cingi u nala vi, u woko kadawatsu ka roku ka ka ɓanga Kuwa ku Kashila ku Kashila ka va. Vuma u nala vi wa rongo tā pini maco. Ma korongu tā kpam a'ala a re a ikyamba i ne: kala ka Kashila ka va, n kala ka Urishelima u Savu, u da wari ilyuci i savu i Kashila ka va, u da wa cipa a asu u Kashila a zuba. Ma koronku yi tā kpam kala ka savu ka va.

¹³ “Uza da baci wari n atsuvu a upana, u pana ili i'ya Kulu Keri ku tonukoi a'uwa a Atoni!”

Akani ubana a Lawudukiya

¹⁴ Aku u tonuko mu, “Korongu ukanikorongi u na ubana a asu u katsumate ka zuba ka kuwa ku Atoni ka kari a ilyuci i Lawudukiya. Aya Nala Wari, eyi dem uza da u wenei ukuna vi da, kpam uza u maci uza da u tsu dansa ukuna u mayun kain dem. Ara ne da Kashila ka yain ili gba. Aya uza da wa suku akani a na yi: ¹⁵ N reve tā ili i'ya va yansa. Kpam va yuwu ko shen† wa. Wari wa la tā tsulobo wari baci ili i te a asuvu a le. ¹⁶ An u wokoi avu mere-mere ma wari, avu uza u yuwu u da ko uza u shen wa, ma 'yuwan vu tā. ¹⁷ Vu dana tā, 'Mpa uza u utsari u da, kpam n cirangusuku tā kaci ka va udukuyan. Ma ciga kpam ili i roku wa, ko kenu.' Shegai vu reve tyoku da wari mayun wa: Avu ili i uwono i'ya kpam ili i iyali, uza da

† **3:15** Pini na, “Shen” kalen ka ne ka unaka kaci a asu u manyan ma Kashila, “Yuwu” kpam ukpada u unaka kaci a asu u manyan ma Kashila.

u tsu ciga ili dem. Avu karumba ka kpm kataba ka vari. ¹⁸ Adama a nala, ma naka vu ta adooki vu tsila zinariya u da ma denge. Zinariya da a darakpai kpm a wulukpei u da na. Tsila u da kotsu vu yain utsari. Vu tsila kpm aminya a pun a da ma denge vu ukunka kaci ka vunu, tsara vu asaka upana uwono an vari kataba. U gan ta dem vu tsila aguma a a'eshi a da ma denge tsara vu gbara a a'eshi a vunu, kotsu vu fuda vu wene.

¹⁹ “Aza da ma ciga alya ma bara kpm ma yan mavura. Matsa vu asaka unyushi u cingi u vunu.

²⁰ Panai! Ma ta kushani a utsutsu mari u'isa, “Azakuwa!” Uza da baci u panaka mu, aku u tonuko mu n uwa, ma uwa ta, aku n lyai ilikulya kabolo n eyi.

²¹ “Aza da a lyai kaci, a ka dusuku ta na mpa a karatsu ka tsugono tsu va, tyoku da mpa dem n lyai kaci n dusuki n Tata u va a karatsu ka tsugono tsu ne.

²² “Uza da baci wari n atsuvu a upana, u pana ili i'ya Kulu Keri ku tonkoi a'uwa a Atoni!”

4

Yahaya wenei zuba

¹ An n kotsoi uwenishe u ili i nala yi gba, aku n lyai kapala n uwene kuwene. N wenei utsutsu ukukpi ubana a zuba. Aku uza da wari n kalagatsu tyoku u kavana vi u yain kadyanshi na mpa u danai, “Yuwā utuwā pini na ma wenike vu ta ili i'ya ya gitā bamu n i nala yi.” ² Kute-kute Kulu Keri ku Kashilā ku tonoi na mpa, aku pini a zuba vi n wenei karatsu ka tsugono n uza roku pini ndishi.

³ Uza da u dusuki pini vi, wa wakanasa san n mini

ma avuku tyoku u atali a tsulobo. Kasomini ka pini ka laḁa cika ukyawin n karatsu ka tsugono tsi. ⁴Aratsu a tsugono kamanga n a nishi a kyawain karatsu ka tsugono tsi. Nkoshi kamanga n ama a nishi a ḁa a'ari pini a zuba u le. A ukusa ta aminya a pun n ifuni i zinariya a a'aci a le. ⁵Ili i na yi i'ya i'ari uwutusa a karatsu ka pige ki: ulaḁa, n mawura ma pige, n makpankashila. Avasu a shindere yi a ḁa a'ulu a shindere a Kashila a nala yi a'ari a utasa a kapala ka karatsu ki. ⁶Nala kpmam dem a asu u ḁa a kirai a kapala ka karatsu ka tsugono tsi u rotso ta kushiva ka kari pun cika ka laḁa yavu madubu ma ma wundyamgbanaka.

Ili i uma i nishi i'ya i kyawain karatsu ki, kaḁon dem i te. Ili i nala yi i'a ta n a'eshi kapala n kucina.

⁷I kagita i'a ta n kaci tyoku u gabako. I ire kpmam kaci ka ne tyoku u kagono ka kanaka. I tatsu i'a ta n upetiwa'eshi tyoku u vuma. I nishi yi kpmam i rotso ta kajambu ka ka imkpusa. ⁸Ili i uma i nishi yi, ya dem wa ta n ashan a teli, ikyamba i le kpmam i'a ta upali n a'eshi, hal n kere ka ashan ki dem. Kaara n kayin a tsu asaka ushipa wa:

“Magono ma Zuba uza u uwulukpi u ḁa. Uza u uwulukpi u ḁa. Uza u uwulukpi u ḁa.

Aya Kashila Uza u Ucira Gba.

Aya uza ḁa wari caupa, aya dem wari gogo-na, kpmam aya wa tuwa.”

⁹Ili i uma i nala yi i lyai kapala n i cikpali uza ḁa wari ndishi a karatsu ka tsugono ki. I naka yi kpmam tsupige n ucikpa. Aya uza ḁa wari n uma hal ubana bawu utyoku. ¹⁰Nkoshi kamanga n ama a nishi n nala mi dem n kudangi a kapala ka uza ḁa wari ndishi a karatsu ka tsugono ki. Tyoku ḁa a'ari

pini ulyaka uza ɗa wari n uma hal ubana bawu utyoku kayala, aku a zuwusai ifuni i le a kapala ka karatsu ka tsugono ki a danai,

¹¹ “Magono ma Zuba n Kashila ka tsunu, u lobono ta vu wushi icikpali, tsupige, n ucira kpaci ada vu gain i'ya. Ada vu yain ili gba, vu yain i'ya tyoku da i'ari adama a da nala va ciga i'ya.”

5

Maku ma Kondom ma kukpai tagarada

¹ Ili i roku i'ya kpm n wenei a kuwene ku va i'ya, vuma da wari ndishi a karatsu ka tsugono ka nala ki wa bana tagarada u da wari waraka u bululu n ikorongi* a apashi a re gba. Kashila ka katala ta u da kpm u padarai u da mai n cirakpa† tsu shindere n ili i uzuwa iryoci.† ² Aku n wenei kpm katsumate ka zuba ka ucira, kari kadyanshi n kalagatsu ka ucira, ka danai: “Ya ratsai u fukpa cirakpa tsi aku u barakpa tagarada vi? ³ Shegai uza wa la a zuba ko a likimba ko kpm a kere ka iyamba uza da u ratsai u kukpa tagarada vi u yain u da kaneshi wa.

* **5:1** Tagarada u da wari waraka u bululu: A'ayin a nala a tsu yan ta itagarada i le a waraka u te u bululu, aku a katala u da a mmuku ma alangu. † **5:1** A'ayin a nala yi, a tsu kimba ta ukanikorongi n cirakpa aku a zuwa iryoci a kucina i'ya ya wenike uza u ili. A kukpa baci u da she cirakpa tsi tsu fukpa kpm ko uza wa fuda kpm wa kimba u da tyoku da wari caupa wa. Uza da uza u ili u dangasai aya koshi wari n ucira u da wa fukpa iryoci yi.

⁴ Aku n rongoi a kushen cika, kpaci ko uza wa la u rawai u kukpa u da u yain kaneshi wa. ⁵ Aku uza u te a asuvu a nkoshi mi u tonuko mu, “Pada kushen ki! Wene na, uza roku u da pini uza da u lyai kaci. Aya a tsu isa Gabako, magono ma, uza da u wuta i a asuvu a kaletsu ka Yahuza. Aya matsukaya ma pige ma Dawuda Magono. Aya uza da wa fuda wa fukpa cirakpa tsu shindere tsu nala tsi, aku u barakpa tagarada vi.

⁶ Aku n wenei Maku ma Kondom kushani a mere ma asu u karatsu ka tsugono ki. Ili i uma i nishi i nala yi na nkoshi mi n kyawan yi. Ikyamba i ne i'a ta yavu ama a'ari a wuna yi a yankai udarakpa. Wa ta n avana a shindere n a'eshi a shindere, a da a'ulu a shindere a Kashila a nala yi a da Kashila ka suki ubana a abon a likimba gba. ⁷ Maku ma Kondom mi ma banai ma bidyai tagarada u da uza da wari ndishi a karatsu ka tsugono wa bana a kukere ku ulyaki ku ne ki. ⁸ An wari pini uyan nala, aku ili i uma i nishi na nkoshi kamanga n ama a nishi yi a kufangi a kapala ka ne. Ya dem wa bana molo n kabelu ka zinariya. Kabelu ki ka ta ushadangi n ili i magulani i'ya i'ari kushani ka kvasu ka ama aza da a ka gbashika Kashila. ⁹ Aku a shipai ushipa u savu u na:

“Vu ratsa ta vu bidya tagarada vi
vu fukpa cirakpa tsi vu barakpa u da.
Ili i'ya i zuwai i'ya, ama a'ari a wuna vu ta,
kpm mpasa n vunu n wokoi katsupi
an vu wutukpai ama a agali kau-kau, n aletsu, n
ama, n iyamba,
kpm gogo-na ama a Kashila a da a'ari.

¹⁰ Vu zuwa le a woko kagali ka ne; wata,

aḁarākpi aza ḁa a ka gbashika Kashila.
Kpam a ka lya tā tsugono tsu likimba.”

¹¹ Aku n doki n weḁelei, n panai atsumate a zuba a ka shipa. Kakumā ka le ka k̄ari ukece wa.† A kyawain karatsu ka tsugono ki n ili i uma i nishi nā nkoshi mi. ¹² Aku a shipai n alāgatsu a ucira: “Tsa cikpala tā Maku ma Kondom ma a'ari a wunai vi, adama a ucira u pige, n utsari, n kakiri n ucira u ne. Wa wusha tā karinga n tsupige, n icikpali cika!”

¹³ Aku n panai gba ili i uma ya shipa; wata, gba i'ya i'ari a zuba, n likimba, n i'ya i'ari a kere ka likimba, n asuvu a kushiva. Ushipa u le vi u ḁa na: “Uza ḁa wari a karatsu ka tsugono kaḁolo n Maku ma Kondom mi wā tā n karinga ka pige n icikpali, n tsupige, n ucira hal ubana bawu utyoku.”

¹⁴ Aku ili i uma i nishi yi a wushuki, “Nala wari!” Nkoshi mi kpam n kuḁangi n lyaka yi kayala.

6

Maku ma Kondom ma fukpai cirakpa

¹ Aku n wenei Maku ma Kondom mi ma fukpai cirakpa tsu kagita a asuvu a tsu shindere, pini nala, n panai ili i uma i te a asuvu a i nishi yi i yain kadyanshi n kalagatsu ka makpankashila, u danai, “Tuwa!” ² An n weḁelei, aku n wenei kadoki

† **5:11** Kakumā ka atsumate a zuba yi ka rawa tā azu azu hal ubana a asu azu azu kupa bawu utyoku.

ka eri. Uza ɗa kpam u yuwai ka vi wa ban̄a utaun, aku u wushai funi. Wa wala ili i ne yavu uza ɗa u lyai kaci ka kuvon ushani, kpam wa doku wa lya.

³ Aku Maku ma Kondom mi ma fukpai cirakpa tsu ire, pini nala, n panai ili i uma i ire i danai, “Tuwa!” ⁴ Aku kadoki ka roku ka shili yavu akina ka wutai. Uza ɗa u yuwai ka vi u wusha ta ucira u ɗa wa zuwa ama a likimba a shilakan̄a utyoku u le, tsara a wunamgbana a asu u kuvon. Uza ɗa wa walaka ka vi u wusha ta burundu u pige.

⁵ Aku Maku ma Kondom mi ma fukpai cirakpa tsu tatsu. N panai ili i uma i tatsu yi i danai, “Tuwa!” An n webelei, aku n wenei kadoki ka lima. Uza ɗa kpam u yuwai ka vi wa ban̄a ili i ukondugo araji a kukere ku ne. ⁶ Aku n panai ili i roku i'ya kalagatsu ka ne ka wutusa a mere ma ili i uma i nishi i nala yi. Ka danai, “Ikebe i'ya vuma wa tsara a manyan ma uliva,* i'ya a tsu tsupa ikebe i kakundatsu ka te ka ityabi.† Ikebe yi kpam un̄a u te u ɗa n i'ya a tsu tsilaka akundatsu a tatsu a ilya. Kpam kotsu vu nangasa manivi ko mini ma cinwi mi wa!”

⁷ Aku Maku ma Kondom mi ma fukpai cirakpa tsu nishi, pini nala, n panai ili i uma i nishi yi i danai, “Tuwa!” ⁸ An n webelei, aku n wenei kadoki ka kari dusu. Uza ɗa u yuwai ka vi kala ka ne ka Ukp̄a, uza ɗa a ka isa Asu u Akushe wari utono uza u kagita vi evu evu. Kashila ka pecei ama a likimba abaci a nishi. Ukp̄a n Asu u Akushe a wushai ucira u ɗa a ka wuna kabaci ka te a asu u

* **6:6** Kondo “Ikebe i azurufa” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i U6anga.

kuvon, n kambulu n usara kau-kau, na nnama n kakamba.

⁹ Aku Maku ma Kondom mi ma fukpai cirakpa tsu tawun. N wenei a'ulu a aza a maci a cuku tsu asudarakpa. Ama a na yi alya aza da atokulalu a wunusai adama a kadyanshi ka Kashila ka maci ka a dansai. ¹⁰ A'ulu yi a 'yangasai alagatsu n ucira a danai, “Ashikapige, avu uza u uwulukpi u da, kpm uza u mayun! Tsa folo vu, kotsu vu barakpa wa vu yanka aza a likimba a da a wunusa tsu afada kpm vu yan le mavura.” ¹¹ Aku Kashila ka nakai ili i uma yi ya dem matogo ma pun ma bululu, u tonuko le a wunvuga kenu hal she atokulalu a le a wuna atoku a tsugbashi a le; wata, atoku a le hal she a shadangu kakuma ka ama ka Kashila ka zuwuka le.

¹² Aku n wenei Maku ma Kondom mi ma fukpai cirakpa tsu teli. Likimba gbadai n ucira. Kaara ka naka kpm katyashi wa, aku karimbi ka kimbai asu gba. Uwoto u wokoi san yavu mpasa. ¹³ Atala a rukpusai a zuba utuwa a likimba tyoku da apopi a gburu a tsu rukpusa uwule u ucira u sakata le baci. ¹⁴ Zuba katalai yavu kajiba ka a katalai aku a takpai ka. Nsasa n iyamba i mere ma mini a 'yangasai a asakai asu u da a'ari caupa vi adama a ugbadu vi.

¹⁵ Pini nala, ama hal na ngono a matsai tsara a kpawunsa a a'aburu ko kpm a mere ma atali a ugadi a nsasa. Azapige a gomunati, n atigi dem a boloi tsara a kpawan. N wenei dem aza a utsari, n aza a ucira a ka kpawunsa. Hal n agbashi n aza da bawu a'ari agbashi dem a ka kpawunsa.

¹⁶ A'ari u'isasa nsasa n atali, a ka dansa, “Tsa folo

ɗa, tuwai i rukpa tsara i sokongu tsu kotsu uza da wari ndishi a karatsu ka tsugono ka nala ki u wene tsu wa, kpm Maku ma Kondom mi ma fuda ma yan tsu mavura wa. ¹⁷ Mayun da Kain ka upan u Kashila n Maku ma Kondom mi ka a ka yanka ya dem mavura ka rawa de, kpm uza wa la wa la a upana u ikyamba u nala vi wa.”

7

Ili i uzuwa iryoci i aza a Isara'ila

¹ An nala wurai, aku n wenei atsumate a zuba a nishi kushani a abon a nishi a likimba, a kana uwule u nishi tsara uwule u lapana a likimba ko a kushiva kpm ko a madanga wa. ² Aku n wenei kpm katsumate ka roku ka wutai a kasana, wa bana ili i uzuwa iryoci i Kashila Uza u Uma. U yankai atsumate a nishi a da a nakai ucira a foro iyamba n kushiva kadyanshi n kalagatsu ka ucira. ³ U danai, “Kotsu i asaka uwule u nangasa iyamba, n kushiva ko kpm ndanga wa, she a'ayin a da tsu zuwusukai agbashi a Kashila ka tsunu iryoci n ili i uzuwa iryoci i ne a acen a le. ⁴ Aku n panai kalagatsu ka isai kakuma ka lamba u ama da atsumate yi a yankai iryoci n ili i uzuwa iryoci i Kashila a acen a le yi. Kakuma ka ama ki ka azu amangatawun n azu amangare n azu a nishi (144,000). Ama a na yi alya mmuku n tsikaya m aletsu kupa n a re a aza a Isara'ila. Aza da atsumate yi a zuwusukai iryoci yi alya:

⁵⁻⁸ A zuwuka ta ama azu kupa n azu a re (12,000) a kagali ka Yahuza, n ama azu kupa n azu a re a kagali ka Roben iryoci.

A zuwuka t̄a ama azu kupa n azu a re a kagali ka Gadu, n ama azu kupa n azu a re a kagali ka Ashiru iryoci.

A zuwuka t̄a ama azu kupa n azu a re a kagali ka Nafutali, n ama azu kupa n azu a re a kagali ka Manase iryoci.

A zuwuka t̄a ama azu kupa n azu a re a kagali ka Saminu, n ama azu kupa n azu a re a kagali ka Levi iryoci.

A zuwuka t̄a ama azu kupa n azu a re a kagali ka Isaka, n ama azu kupa n azu a re a kagali ka Zebulun iryoci.

A zuwuka t̄a ama azu kupa n azu a re a kagali ka Isuhu, n ama azu kupa n azu a re a kagali ka Bayami iryoci.

Kakum̄a ka ama ka lyakai Kashil̄a kayala

⁹ An nala wurai, aku n webelei pini nala, n wenei kakum̄a ka ama ushani ka ka wurai ukece. A wut̄a t̄a a asuvu a iyamba, kagali, ama n aletsu a likimba gb̄a, aku a shamgbai a kapala ka karatsu ka tsugono ki n Maku ma Kondom mi. A ukusai aminya a pun cika kpam ya dem wa ɓan̄a avuku a mashuwan a kukere ku ne. ¹⁰ A ka sal̄asa n kalaḡatsu ka pige, n a dansi,

“Kashil̄a ka tsunu ka n Maku ma Kondom uza ɗa u wauwa tsu,
Kashil̄a ka tsunu uza ɗa w̄ari ndishi a karatsu ka tsugono.”

¹¹ Gb̄a atsumate a zuba a shamgbai a kyawain karatsu ka tsugono ki kaɓolo n̄a nkoshi n ili i uma i nishi yi. Aku a kud̄angusi a varai a'aci a le a iyamba a lyakai Kashil̄a kayala. ¹² A ka dansa,
“Mayun ɗa,

Kashilā ka tsunu
uzapige ḏa, uza u ucira,
n tsupige, n kakiri.
Asakā tsu cikpala yi
tsu cikpa yi
tsu nākā yi karinga
hal ubana bawu utyoku.
Ami!”

¹³ Uza u te a asuvu a nkoshi mi u wece mu,
“Ama ḏa a ukusai aminya a pun yi an yayi? Nte
a wutusai?”

¹⁴ Aku n wushunku yi, “Uzapige, mpa n reve wa,
shegai avu reve tā.”

Aku u tonuko mu, “Alya aza ḏa a soi upana u
ikyamba u pige u nala vi bawu a kuwusai. A zasai
aminya a le nā mpasa n Maku ma Kondom, aku
aminya a le a wokoi pun cika.

¹⁵ “Adama a nala a ḏa a'ari kushani a kapala
ka karatsu ka tsugono tsu Kashilā. A tsu lyaka yi
tā kayala kaara n kayin, a kuwa ku ne ka a tsu
gbashika yi. Uza ḏa kpam wari ndishi a karatsu
ki wa rongo tā n ele kpam u kirana n ele.

¹⁶ “Ama a nala a ka doku a ka pana kambulu
wa, a ka pana kpam kakuli wa. Kaara ka doku ka
damgbaraṣa le wa, usuḏugbi kpam wa runukpa le
wa, ¹⁷ adama a ḏa Maku ma Kondom ma mari a
mere ma asu u karatsu ka tsugono ki aya kaliniki
ka le. Wa tono tā n ele ubana a asu u ḏa mini ma
ma tsu nākā uma ma wutusa. Kashilā kpam ka
yansasa tā gbā meshi ma le.”

8

Cirakpa tsu makorishi

¹ An Maku ma Kondom mi ma fukpai cirakpa tsu shindere tsu makorishi tsu waraka u bululu vi, mawura ma la a zuba wa, hal ubana kagbidi ka ulapa u uwule.

² Aku n wenei atsumate a zuba a pige a shindere a da a shamgbai a kapala ka Kashila ki, a wushai avana.

³ Katsumate ka zuba ka roku kpam kau ka tuwai ka shamgbai a asudarakpa. Wa bana kabelu ka zinariya ka urunukpusa ili i magulani. U wusha ta ili i magulani ushani i'ya u darakpai kabolo n kvasu ka ama a Kashila. Katsumate ki ka zuwai kune ku na ki a asudarakpa u da a yain n zinariya u da wari pini a kapala ka karatsu ka tsugono ki.

⁴ Aku kanga ka ili i magulani ka katsumate ka bana a kabelu ki n kvasu ka ama a Kashila ka yangai a zuba ubana a asu u da Kashila kari. ⁵ Aku katsumate ki ka kenei tsikina pini a asudarakpa vi u shadangi kabelu ki. U vutalai ka a likimba, a rongoi uyansa mawura icun kau-kau, na mk-pankashila, n ulada, aku likimba gbada cika.

Atsumate a zuba a fulai avana

⁶ Aku atsumate a zuba a shindere a da a ka bana avana a shindere a fobusoi tsara a fula.

⁷ An katsumate ka zuba ka kagita ka fulai kavana ka ne, aku atsumate a zuba a vutalasai mini ma atala n akina a da a'ari kasatari na mpasa a likimba. Akina yi a kulatangi kabaci ka te a asuvu a abaci a tatsu a likimba, a nangesai gba ndanga n iceshi i'ya i'ari a kabaci ka nala ki.

⁸ Aku katsumate ka zuba ka ire ka fulai kavana ka ne. A vutalai ili i roku yavu masasa ma pige ma ma tasa n akina a asuvu a kushiva. Kabaci ka te a

asuvu a aḅaci a tatsu a kushiva yi ka wokoi mpasa.
 9 Gbā ili i'ya i'ari pini a kaḅaci ka nala ki i kuwāi,
 a'atsu a ḁa kḅam a'ari pini a namgbusai.

10 Katsumate ka zuba ka tatsu ka fulāi kavana ka
 ne, katala ka pige ka ka tasa yavu kavasu ka wutai
 a zuba ka rukpai. A asuvu a agatā a tatsu dem, ka
 rukpa tā a asuvu a agatā a te. A asuvu a a'eshi a
 mini a tatsu dem, ka rukpa tā a keshi ka mini ka te.

11 Kala ka katala ki ka Agumā a Akoni, aku kaḅaci
 ka te a asuvu a aḅaci a tatsu a mini yi ka konikpoi.
 Ama ushani a kuwā tā adama a akoni a mini yi.

12 Aku katsumate ka nishi ka fulāi kavana ka ne.
 Ili i roku i gbashai kaḅaci ka te a asuvu a aḅaci
 a tatsu a kaara u nangasai ka n uwoto n atala.*
 Aku kaḅaci ka te asuvu a aḅaci a tatsu ka katyashi
 ka kain ka wokoi karimbi. Nala dem kaḅaci ka
 te asuvu a aḅaci a tatsu ka uwoto n ka te asuvu a
 aḅaci a tatsu ka atala a naka katyashi n kayin wa.

13 An n webelei aku n wenei kajambu ka imk-
 pusa a zuba, n panai ka salasa cika, “Upāna u
 ikyamba! Upāna u ikyamba! Upāna u ikyamba
 wa tuwā tā a asu u ama a likimba, atsumate a zuba
 a tatsu a ḁa a buwai vi a fulā baci avana a le.”

9

1 Aku katsumate ka tawun ka fulāi kavana ka
 ne. N wenei ili i roku yavu katala ka ka rukpai a
 likimba vi. Katala ki ka wusha tā makukpunku ma

* **8:12** Kaara ka tsu naka tā katyashi hal ulapa u uwule kupa n
 u re, shegai a'ayin a ḁa a korongi makpaḅḁa ma na mi, ulapa u
 uwule kullā u ḁa koshi ka tsu naka katyashi. Nala dem uwoto n
 atala; ulapa u uwule kullā u ḁa koshi a tsu naka katyashi. A'ayin a
 ḁa baci bawu katyashi ka le kari pini karimbi ka ka tsu kimba asu.

ukukpunka kadaka ka bawu kari n utyoku. ² An ka kukpai, aku kanga ka wutai yavu kanga ka kari a asuvu a kunu ka kari n akina walu-walu. Kanga ki ka kimbata zuba kpam ka kangi dem kaara, aku asu vi u wokoi n karimbi. ³ Pini nala, abaruma a wutai ushani a asuvu a kanga ki a cipai a likimba. A wuta ta n ucira u da a ka tadasa ama tyoku da adaabu a tsu yan. ⁴ A tonuko le, "Aza da bawu a'ari n iryoci i ili i uzuwa iryoci i Kashila a acen a le, alya koshi ya tadasa. Shegai kotsu i tadasa ndanga ko iceshi wa." ⁵ Kashila ka wushunku le ta a yanka ama a nala yi mavura cika hal uwoto u tawun, shegai u wushunku le a wuna le wa. Mbalala mi tyoku u mbalala n kudaabu n da mari ku tada baci uza. ⁶ A a'ayin a nala yi, ama a ka bolo ta ukpa, shegai a ka tsara u da wa. A ka ciga ta a kuwa, shegai a ka fuda wa.

⁷ Abaruma yi a rotso ta adoki a da a fobusoi adama a kuvon. A'a ta n ifuni i zinariya a a'aci a le, kpam upetiwa'eshi u le u rotso ta u ama. ⁸ Kenji ka le ka ta n akungbi yavu ka aka, a'anga a le kpam tyoku u a'anga a gabako da a'ari. ⁹ A ukai ntogo ma urim a akamba a le. Mawura ma ashan a le a ka wura, ma ta yavu mawura ma adoki na nringongo n le a ka wura a ka daraka ubana a asu u kuvon. ¹⁰ Na ntadatsu n da mari a iwunja i le n da n tsu naka le ucira u da a tsu zuwa ama a pana ikyamba hal uwoto u tawun vi. ¹¹ Magono ma le aya katsumate ka zuba ka ka lya tsugono a kadaka ka bawu kari n utyoku vi. Kala ka ne ka Kawuni (n Tsiyahuda aya Abadon, n Tsiheline† kpam aya Apoliyo).

¹² Upana u ikyamba u kagita u kotso de. Shegai

upana u ikyamba i re i roku i'a tā a utuwa.

¹³ Aku katsumate ka zuba ka teli ka fulai kavana ka ne. N panai kalagatsu ka yain kadyanshi a asuvu a avana a da a'ari a ngan n asudarakpa u da a yain n zinariya u da wari kushani a kapala ka Kashila. ¹⁴ Kalagatsu ki ka tonukoi katsumate ka zuba ka teli ka ka banā kavana ki, “Surukpa atsumate a zuba a nishi a da Kashila ka zuwai a sira le a Agata a Yufiriti a pige yi!” ¹⁵ Aku katsumate ka zuba ka teli ki ka ba ka surukpai atsumate a zuba a nishi yi a wutai tsara a ba a wuna kabaci ka te a asuvu a abaci a tatsu a ama a likimba. Kashila ka fobuso le ta tsara a yain nala dere u ulapa u uwule u nala vi n a'ayin a nala yi hal n uwoto n kayen ka nala ki dem. ¹⁶ Atsumate yi a tono ta n asoje a da a ka walaka adoki. N pana ta a da alya pini hal azururu amangatawanre (200,000,000).*

¹⁷ A asuvu a kuwene ku va, n wene ta adoki n ayuwi a le. Ayuwi yi a ukusa ta ntogo ma irim n da mari san yavu akina, ulima u le kpam yavu mbucu ma ivashi i akaryabi kpam n ulada u mini ma tsulon. A'aci a adoki yi a'a ta yavu a'aci a igabako, akina n kanga n akina a eri a ka wutusa a anana a le. ¹⁸ Usara u tatsu u nala vi, (wata, akina, n kanga, n akina a eri a da a ka wutusa a anana a adoki yi,) n u da a wunai kabaci ka te a asuvu a abaci a tatsu a ama a likimba. ¹⁹ Anana a adoki yi a da gbam koshi wa, hal dem n iwunja i le i'ya i'ari n ucira u da a ka ne ama usan. Iwunja i le tyoku u a'ali a da, a'a ta n a'aci a da a ka kapa ama.

²⁰ Shegai ama da bawu a kuwai n usara u na vi

* **9:16** Kakuma ka asoje ka 200,000,000.

a 'yuwan ta ukpatala a asaka tsicingi tsu le. A lyai kelime n ulyasaka ityoni i cingi kayala, a lyasakai kpm ameli kayala a da a rumai n zinariya, n azurufa, n irim i shili, n a da a sadarai a atali, n a da a shei na ndanga. Ameli a nala yi a tsu wene ko ili, ko kpm a pana kadyanshi, ko a wala wa! ²¹ Ama a na yi a asaka uwunusa atoku a le wa, a asaka uyansa tsukunu wa, kpm dem a asaka uyansa tsugbani, n uboki wa.

10

Katsumate ka zuba n maku ma tagarada

¹ Aku n wenei kpm kuwene, katsumate ka zuba ka ucira kari ucipa a iyamba. U wambanai kalishi yavu kunya, n kasomini zuba n kaci ka ne. Upetiwa'eshi u ne wa lada yavu kaara, a'ene a ne kpm yavu adawatsu a akina. ² Wa banu maku ma tagarada ma mari ubarakpi. U shamgbai n kune ku ulyaki ku ne a kushiva, ka ugula kpm a kagida. ³ U wurangi yavu gabako. An u wurangi, aku mkpankashila n shindere n wushuki. ⁴ An mkpankashila mi n wushuki, mpa na n cigi n gita ikorongi, aku n panai kalagatsu a zuba ka danai, "Sokongu ili i'ya mkpankashila n shindere mi n danai vi, kotsu vu korongu i'ya wa."

⁵ Katsumate ka zuba ki ka radagbai kukere ku ulyaki ku ne ubana a zuba. ⁶ Aku u tsinai n kala ka Kashila, ka kari n uma hal ubana bawu utyoku, uza da u yain zuba n ili i'ya i'ari a asuvu a le, n iyamba n ili i'ya i'ari a asuvu a le, n kushiva n ili i'ya i'ari a asuvu a le gba, ukuna u maci u da wa tonu. U da, "Kashila ka barakpa wa, aku u yain

ili i'ya u fobusoi. ⁷ Shegai katsumate ka zuba ka shindere ki ka fula baci kavana ka ne, Kashila ka yan ta ili i'ya wari u sokongi hal utuwa gogo-na vi, tyoku da u tonukoi agbashi a ne, ntsumate.”

⁸ Kalagatsu ka doki ka isa mu: “Wala vu ba vu wushi tagarada u da wari ubarakpi vi, u da katsumate ka zuba ka bana vi.”

⁹ Aku n banai a asu u katsumate ka zuba ki, n tonuko yi u naka mu maku ma tagarada mi. Aku u tonuko mu, “Wusha tagarada vi vu takuma u da. Wa yankpa ta a una u vunu yavu ishigi, shegai wa vura vu ta katsuma.” ¹⁰ N wushai tagarada u da wa bana vi n takumai. U yankpa ta cika yavu ishigi a una u va, shegai an n sodugi u da, aku u vura mu katsuma. ¹¹ A tonuko mu kpm, “U kana ta vu doku vu tonuko ama ili i'ya Kashila ka fobusoi u yanka ama n iyamba n aletsu kau-kau, na ngono gba.”

11

Ama a re aza da a wenei ukuna vi

¹ Pini nala, a naka mu kalangu ka uratsanaka, aku Kashila ka tonuko mu, “Wala vu ba vu ratsanaka Kuwa ku Kashila n asudarakpa, vu keci kpm ama da a'ari ulya kayala pini. ² Shegai kotsu vu ratsanaka ulanga u kuwa vi wa, kpaci n naka u da de Awulawa. A ka lya ta tsugono tsu ilyuci i va hal uwoto amangare n u re.* ³ Ma suku ta ama a va ama a re aza da a revei n kami ka ukuna ki a yain ku'ari ku akani a mayun a va. A ka uka ta aminya

* **11:2** Uwoto amangare n u re ili i te i'ya n a'ayin 1,260. Ili i te i'ya dem n ayen a tatsu n kagbidi a masala ma 12:14.

a ɗa a tsu uka adama a unamgbukatsuma, kpam a ka dansa ta akani a va a asuvu a a'ayin kazu ka te n amangatawanre n amangatatsu (1,260) a nala yi. ⁴ Ama a re a ɗa a dansai akani a Kashila yi, a shamgba ta a kapala ka Asheku uza ɗa wa lya tsugono tsu likimba gba. Alya ndanga n zayitum n re n ashampatsu a ncikalun re n da mari pini vi. ⁵ Uza wa ciga baci u ne le usan, akina a ka wuta ta a anana a le a wuna atokulalu a le yi. Nala Kashila ka wuna uza ɗa baci dem wa ciga u ne le usan. ⁶ A a'ayin a ɗa a'ari uyan kuɓari ku akani a Kashila yi, u naka le ta ucira u ɗa a ka fuda a ka shamkpa mini ma zuba. A wusha ta dem ucira u ɗa a ka savaɗa mini ma woko mpasa, kpam a zuwa usara u ɗa u nei likimba usan. A tsu yan ta nala a'ayin a ɗa baci dem a ka ciga a yain.

⁷ An ama a re yi a kotsoi udansa akani yi, aku kadin ka ka wuta a kaɗaka ka bawu kari n utyoku vi ka yain kuvon n ele. Ka lyai kaci ka le ka wuna le. ⁸ A ka asaka ta ikyamba i le a ure u pige u ilyuci i pige i nala yi a asu u ɗa a wandamgbanai Asheku a le. U ɗa a yankai tsizagadi a isa yi “Sodom”† n “Masar.” ⁹ Ama n agali n aletsu n iyamba a ka wundya ta ikyamba i le. A ka asaka uza u cidangu le wa hal she a yan a'ayin a tatsu n kagbidi. ¹⁰ Ama a likimba gba a ka yan ta mazanga adama a ukpa u ama a re a nala yi. A ka yan ta abiki hal a sukuuku atoku a le kune, kpaci ntsumate n re n nala mi n zuwa ta ama a panai ikyamba cika.

¹¹ Shegai an a'ayin a tatsu n kagbidi a nala yi a wurai, aku Kashila ka doki ka fulaka le kuvi ka uma. Aku a 'yangai a shamgbai, ama ɗa a wene le vi a panai uwonvo cika. ¹² Ntsumate n re mi

n panai kalagatsu ka ucira ka wutaị a zuba, ka danai, “Yuwaị utuwa na!” Aku a yuwaị ubana a zuba a asuvu a kalishi, atokulalu a le n a wundi le.

¹³ Kute-kute iyamba i gbađai n ucira, pini nala, kuma ku te a asuvu a kuma kupa ku ilyuci ki ku wasasai. Ama azu a shindere (7,000) a da a kuwaị adama a ugbađa u iyamba vi. Aza da kpm a buwai n uma a pana ta uwonvo cika aku a nakai Kashila ka kari ndishi a zuba tsupige. ¹⁴ Upana u ikyamba u ire u kotso de, shegai u tatsu wa ta a utuwa.

Kavana ka shindere

¹⁵ Aku katsumate ka zuba ka shindere ka fulai kavana ka ne, n panai alagatsu a ucira a ka dansa, “Kashila ka tsunu n uza da u dangasai u woko Kawauwi ki, wa ta n ucira u da wa lya tsugono tsu likimba gba.

Kpm Kashila ka lya ta tsugono hal ubana bawu utyoku.”

¹⁶ Nkoshi kamanga n ama a nishi aza da a'ari ndishi a aratsu a tsugono a kapala ka Kashila, a kudangusi a varai a'aci a le a iyamba a lyaka yi kayala. ¹⁷ A danai,

“Magono ma Zuba Kashila Uza u Ucira Gba, uza da wari gogo-na kpm uza da wari caupa, Tsu cikpa vu ta an va wenishike ucira u vunu, kpm vu gitā de ulya tsugono tsi.

¹⁸ Ama a likimba a'ari a ka pana ta upan u vunu cika,

shegai gogo-na a'ayin a upan u vunu a rawa de. A'ayin a yan de a da va yanka akushe afada, vu naka kpm agbashi a vunu katsupi.

Va naka ta ntsumate n vunu n aza a uwulukpi a vunu katsupi.

Va naka ta gba aza da a panai uwonvo u kala ka vunu katsupi,

ili i'ya i bidyai uza u kenu hal ubana uza u pige.

Aku vu wuna aza da a tsu zuwa ukpa a likimba.”

¹⁹ Pini nala, Kuwa ku Kashila ka kari a zuba ku kukpai, tsara a wene Akpati u Kazuwamgbaniƙ u da wari pini. A rongoi ulada, n mawura ma pige, n makpankashila, n ugba^{da} u iyamba u pige, n mini ma atala.

12

Uka n ubungu

¹ Aku n wenei iryoci i pige i roku a zuba i'ya i zuwai ya dem u yain majiyan. Uka roku u da pini kpam kunya ka u sirai kaara ka. A'ene a ne kpam a uwoto u da a'ari utadangi. Funi da pini a kaci ka ne u da wari n atala kupa n a re. ² U yan de

evu n umatsa, kpam m^{ba}la n upana u ikyamba m ilimaci yi i zuwa yi ta isali cika. ³ Kute-kute n wenei iryoci i roku a zuba. N wenei ubungu u shili u pige u da wari n a'aci a shindere n avana kupa. Kaci dem ka ta n maku ma funi ma ne.

⁴ Uwunja u ne u rononoi kabaci ka te a asuvu a abaci a tatsu a atala a zuba, aku u vuta^{lai} a da a likimba. U shamgbai a kapala ka uka u ilimaci vi tsara u matsa baci maku mi aku u so^{fu}gu ma.

⁵ Aku u matsai kalobo, uza da wari n ucira u da wa lya tsugono tsa ama a likimba gba n kalangu ka urim. Katsumate ka zuba ka fulai maku mi u bankai ma a asu u Kashila, tsara u ba u dusuku a karatsu ku tsugono tsu ne. ⁶ Aku uka vi u sumai

u banai a mete a asu u ɗa Kashilā ka fobusuko yi. Nte a ka kirana n eyi de hal a'ayin kazu ka te n amangatawanre n amangatatsu (1,260).

⁷ Kute-kute a gitai kuvon a zuba: aku Mika'ilu katsumate ka zuba ka pige n atsumate a ne a gitai kuvon n ubungu vi, ubungu vi n atsumate a ne a kanai dem kuvon n ele. ⁸ Shegai ubungu vi u lya kaci ka kuvon ki wa, kpam a ka asaka yi n atsumate a ne a shamgba de a zuba kpam wa. ⁹ Mika'ilu n atsumate a ne a vutala ubungu vi a wutukpa yi a zuba ubana a likimba kabolo n atsumate a ne. Ubungu u na vi aya gai wari pini tun caupa vi, aya a tsu isa Kalapansi kpam dem a tsu isa yi ta Kanangasi.* Aya u tsu zuwa ama a yain unyushi u cingi.

¹⁰ Aku n panai kalagatsu a zuba ka yain kadyan-shi n ucira ka danai:
 “Gogo-na Kashilā ka tsunu ka wauwa ta ama a ne!
 Gogo-na wa yan ta manyan n ucira u ne,
 u lyai tsugono tyoku u magono!
 Gogo-na Kawauwi ka ne ka wenike ta ucira u ne a likimba!
 Adama a ɗa Kalapansi ka buwa kpam kushani a zuba a kapala ka Kashilā wa,
 kpam wa doku wa tuko kadyan-shi ka atoku a tsunu agbashi kaara n kayin wa.
 A vutala de Kalapansi a wutukpa yi a zuba!

¹¹ Ama a tsunu a lya ta kaci ka ne adama a mpasa a Maku ma Kondom mi, n kadyan-shi ka Kashilā ka a yain kuɓari. A pana uwonvo u ɗa a ka kuwa wa.

* **12:9** Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapansi.

¹² Gbā edā aza dā i'ari a zuba yanyi mazāngā.
Shegai edā aza dā i'ari a iyamba n a asuvu a mini
ya pana tā ikyamba cika.

Kpaci Kalapānsi ka bana tā a likimba a asu u dā
i'ari,

kpam upan u de u dā wari,

kpaci u reve tā a'ayin a ne a buwa ushani wa.”

¹³ An ubungu vi u wenei a vutālā yi dē a likimba,
aku u gitai uloko uka dā u matsai maku ma vali mi.

¹⁴ A nakai uka vi ashan a kajambu ka pige tsarā
u imkpa ubana a asu u dā wari a mete. Nte a ka

kirana n eyi dē hal ayen a tatsu n kagbidi,† ubungu
vi kpam wa fudā wa yanka yi ili wa. ¹⁵ Aku ubungu

vi u cikpunkai uka vi mini n unā u ne yavu agatā
tsarā ma purā yi. ¹⁶ Shegai iyamba i bāngai uka vi:

i kukpai unā u ne i soi mini ma ubungu u cikpai
vi. ¹⁷ Ubungu vi u panai uka vi upan cika, aku u

lazai tsarā u ba u yain kuvon nā mmuku n ne n
dā n buwai. Mmuku n ne mi alya aza dā a nakai

udani u Kashilā karingā a tonoi kpam akani a dā
Yesu wenishikei.

¹⁸ Aku ubungu vi u shamgbai a ikengi i kushiva.‡

13

Kadin ka ka wutai a asuvu a kushiva

¹ A kuwene ku vā ki, n wene tā kadin ka 'yāngā
ka wutā a asuvu a kushiva. Kā tā n a'aci a shindere
n avana kupa. Kavana dem kā tā n maku ma funi
ma ne. Kaci dem a korongu tā pini a'ala a dā a

† **12:14** Kondo kadyanshi ka masala ma 11:2 ‡ **12:18** Itagarāda
i Kashilā i roku i zuwa tā idani i na yi a makpandā ma 17, i roku tani
a 18. I roku kpam a masala ma 13:1 ma a zuwai i'ya.

wishai Kashila. ² Kadin ki ka rotso ta kanama, shegai adeshikpetsu a ne yavu manama ma a tsu isa biya.* Wa ta kpm n unā yavu u gabako. Ubungu vi u naka yi ucira dere n ucira u ne, n karatsu ka tsugono n tsugono. ³ Kaci ka te ka pini a asuvu a a'aci a kadin ki ka kari n kalani ka usan u da wari u gain u wuna yi, shegai usan vi u tana de gogo-na. Ya dem a asuvu a likimba u yan ta majiyan ma kadin ki. ⁴ A lyakai ubungu u da u naka kadin ki ucira vi kayala. A lyakai dem kadin ki kayala a danai, “Uza wa la tyoku u kadin ka na wa! Uza wa la wa shilakana n eyi u lyai kaci wa.”

⁵ Kashila ka asaka ta kadin ki ka yain agoni n ucira u ne nala, kpm dem u wishai Kashila. U asaka yi ta u tsara ucira u nala vi hal uwoto amangare n u re. ⁶ U gitai uwishisa Kashila. U yankai kpm kala ka Kashila unā u cingi, n a asu u da wari, n ama da kpm a'ari a zuba gba. ⁷ Kashila ka asaka yi ta u yain kuvon n ama a ne kpm u lyai kaci ka le. Kpm dem a naka yi ta ucira a kaci ka agali n ama n aletsu n iyamba gba. ⁸ Ya dem a likimba wa lyaka yi ta kayala, shegai bamu n aza da a'ala a le a'ari ukorongi a Tagarada u Aza a Uma tun kahu a yain likimba. Tagarada nala vi u Maku ma Kondom ma a'ari a wunai vi u da.

⁹ Uza da wari n atsuvu a upana, u pana.

¹⁰ Uza da baci dem Kashila ka dangasai a ka kana, a ka kana yi ta.

Uza da baci dem Kashila ka danai a ka wuna n burundu, a ka wuna yi ta.

* **13:2** Adeshikpetsu a biya a gbonguro ta, kpm a'a ta n tsileme n akulukpatsu a bululu.

Nala wa wenike t̄a u kaṇa t̄a ama a Kashil̄a a kawunku kpam a yain n upityanangu.

Kadin ka ire ka ka wut̄ai a uyamba

¹¹ Aku n wenei kadin ka roku ka wut̄ai a asuvu a uyamba. W̄a t̄a n avana a re tyoku u maku ma kondom, u yain kadyanshi n kalaḡatsu ka ubungu.

¹² Kadin ka na ki ka shamgbai a kapala ka kadin ka kagit̄a ki, kpam u yain manyan n ucun u ucira u ḍa kadin ka kagit̄a ki ka yankai manyan. N ucira u nala vi u ḍa u zuwai gb̄a uza ḍa baci dem w̄ari a likimba u lyakai kadin ka kagit̄a ki kayala, uza ḍa w̄ari n kalani ka us̄an u ḍa w̄ari u rawai u wuna yi u ḍa u t̄an̄ai vi.

¹³ Aku kadin ka ire ki ka yansa ikunesavu i pige i pige. Hal gb̄am u zuwai akina a wut̄ai a zuba utuw̄a a likimba, ama n a wundi. ¹⁴ Kashil̄a ka zuwai kadin ka ire ki ka yain ikunesavu a kapala ka kadin ka kagit̄a ki, hal u yins̄ai gb̄a ama a likimba n ikunesavu i ne yi. U tonuko le a mai kameli ka ka rotsoi kadin ka kagit̄a, uza ḍa a'ari a wunai n burundu, shegai u gonoi n uma.

¹⁵ Kashil̄a ka as̄ak̄ai kadin ka ire ki ka zuwai kameli ka kadin ka kagit̄a ki ka yain uma, tsar̄a ka dansa ka zuwa a wuna gb̄a uza ḍa baci bawu u lyaka yi kayala. ¹⁶ A mats̄ai ama a yansai kugyan a akere a ulyaki a le ko kpam a acen a le, ko azapige ko aza a kenu, ko aza a uts̄ari ko aza a unambi, agbashi ko aza ḍa bawu a'ari agbashi.

¹⁷ Ama ḍa a'ari n kugyan ku na alya koshi a ka tsila kpam a denge. Kugyan ku na ki kala ka kadin ki ka ko kpam lamba ḍa w̄ari a kushani ku kala ka ne.

¹⁸ Ya ciga t̄a kakiri tsar̄a i reve lamba u kadin vi! Uza ḍa w̄ari n kakiri cika wa reve t̄a u ḍa. Lamba

u ne vi u da amangatawanteli n amangatatsu n u teli (666), k_{pam} w_a t_a a kushani ku vuma u roku.

14

Maku ma Kondom n ama a ne

¹ Aku n wenei Maku ma Kondom kushani a Masasa ma Sihiyona.* Ama azu amangatawun n azu amangare n azu a nishi (144,000) a'ari kushani n eyi. Ama a nala yi alya aza da a'ari n kala ka Maku ma Kondom ki n ka Tata u ne a acen a le. ² N panai kalagatsu ka roku ka dansa a zuba. Kalagatsu ki ka ta yavu mawura ma mini ma pige ma ma rukpusa ko k_{pam} yavu mawura ma makpankashila. Yavu mawura ma ama ushani aza da a ka keme molo. ³ Ama azu amangatawun n azu amangare n azu a nishi a shamgbai a kapala ka karatsu ka tsugono, kaɓolo n ili i uma i nishi yi, na nkoshi mi. A ka shipa ushipa u savu u da bawu uza wa fuda wa rotsongusu, she ele koshi. A asuvu a ama a likimba gba, alya aza da a wutukpai koshi. ⁴ Alya aza da a kana kaci ka le uwulukpi bawu a yain tsishankala; adama a nala yi a da a'ari uwulukpi. A tono ta Maku ma Kondom mi a asu u da dem u banai. Ele ama a Kashila a da n Maku ma Kondom mi; a'a ta tyoku u ilimaci i kagita i'ya a nakai Kashila. ⁵ A tsu yan kaɓan wa, k_{pam} a'a n unyushi wa.

Atsumate a zuba a tatsu

⁶ Aku k_{pam} n wenei katsumate ka zuba ka imkpusa a zuba bilibili. Wa danasa ta akani a Kadyanshi ka Shinga a da bawu a'ari n utyoku a

* **14:1** Sihiyona kala ka dem ka Urishelima.

asu u ama ɗa a'ari a likimba; wata, iyamba, n agali, n aletsu, n ama. ⁷ U yain kadyanshi n ucira, “U kaṅa ta i wenike Kashila karinga, kpam i dansa tyoku ɗa wari n tsupige. Kpaci a'ayin a yan de a ɗa wa yanka ama a likimba afada. Wenike ni karinga, adama a ɗa aya u yain zuba n iyamba, n kushiva, n a'eshi a mini.”

⁸ Aku katsumate ka zuba ka ire ka imkpai a zuba tyoku ka kagita ki n ka dansi, “Ilyuci i Babila i pige i rukpa de! Ilyuci i na yi tsishankala tsu ne tsu zuwa ta iyamba dem i wokoi n icadi. Nala dem u zuwai ama a wokoi yavu asoi n tsishankala tsu ne.”

⁹⁻¹⁰ Aku katsumate ka tatsu ka tono le, n ka salasi, “Gba ama ɗa a lyakai kadin ki kayala n kameli ka ne a'a ta n kugyan ku kadin ki a acen a le ko kpam a akere a le. Kashila ka zuwa le ta a soi mini ma cinwi ma mavura ma ne. Mini ma cinwi ma na mi a goso ma n mini wa, Kashila n kaci ka ne aya u tsungi ma n ucira nala a mako ma upan ma ne. Ama a nala yi dem a ka zuwa le ta a pana ikyamba a asuvu a akina a eri a ɗa a ka tasa a kapala ka atsumate a eri n a kapala ka Maku ma Kondom. ¹¹ Akina a ɗa a ka zuwa le a pana ikyamba yi a ka runukpa le ta hal ubana bawu utyoku. Ama a nala yi a ɗa a ka lyaka kadin ki kayala n kameli ka ne kpam a'ari n kugyan ku kala ka ne ki, upana u ikyamba u le wa kotso wa, ko kenu.” ¹² Gba ili i'ya ili i na yi ya tono i'ya, u kaṅa ta ama a Kashila a kawunku. Alya ama ɗa a tonoi udani u Kashila kpam a tonoi Yesu mayun.

¹³ Aku n panai kalagatsu a zuba ka danai, “Korongu na: Eɗa aza a mazanga a ɗa, aza ɗa ili i'ya i

bidyai n gogo-na ubana ya kuwā a asuvu a utono u Asheku!”

Aku Kulu ki ku wushuki, “Mayun ḏa, a ka wunvuga tā a manyan ma a yain, kpam alabari a manyan ma shinga ma le ma tono le tā.”

Ukana u likimba

¹⁴ Aku n weḃelei n wenei kalishi ka pun. Uza roku uza ḏa u rotsoi vuma ndishi pini a asuvu a kalishi ki. Wā tā n funi u zinariya a kaci ka ne kpam wa ḃaṇa makanatsu ma kulya a kukere ku ne. ¹⁵ Aku katsumate ka roku ka wutaṅ a asuvu a Kuwa ku Kashila ka salaḃai uza ḏa wari ndishi a kalishi ki n kalaḃatsu ka pige, u danai, “Giṭa ukana n makanatsu ma vunu. Ili i'ya a ka kana a likimba i gewe ḏe, kpam a'ayin a ḏa gai na vi a ḏa a ka ḃolomḃono i'ya.” ¹⁶ Aku uza ḏa wari ndishi a kalishi ki u koronoi iceshi yi n makanatsu ma ne u kanai i'ya.

¹⁷ N wenei katsumate ka zuba ka ire ka wutaṅ a Kuwa ku Kashila a zuba, ka tā n makanatsu ma kulya cika. ¹⁸ Katsumate ka tatsu uza ḏa wari n ucira a kaci ka akina, u wutaṅ a asudaḃkpa. Katsumate ka na ki ka isaṅ katsumate ka ire ki u danai, “Bidaṃ makanatsu ma vunu vu ḃolomḃono ilimaci i atyaci a cinwiṭ a likimba, kpaci ilimaci i le i gewe ḏe.” ¹⁹ Katsumate ki ka bankai makanatsu ma ne a likimba u kanai cinwi vi. U ḃolomḃonoi ilimaci i atyaci a likimba a asu u pige u ḏa a ka pishisa i'ya. Tyoku ḏa upan u Kashila wari u ḏa gai la vi. ²⁰ Ilimaci i atyaci yi a pisha tā i'ya a ulanga u ilyuci, kpam mpasa n wotsongi n wutaṅ a asu u ḏa a ka pishisa vi yavu aḃaṭa a ḏa a rawai mel

amangatawanre (200) kpam kaḍaḗa ka agatā ki ka rawa t̄a udeshe kutawun.

15

Usara u shindere u makorishi

¹ Aku n wenei iryoci i pige i roku a zuba i'ya i zuwai ya dem u yain majiyan. N wenei atsumate a zuba a shindere a ka ḅanaḅ usara u shindere u makorishi. Kashilā ka kotso baci uyan ama mavura n usara u shindere u na vi, wa aṣaka t̄a upana upan. ² N wenei ili i'ya i rotsoi kushivaḅ ka ka laḍa yavu madubu kasatari n akina. Kpam n wene t̄a aza ḍa a lyai kaci ka kadin ki n kameli ka ne; wata, kadin ka lamba wari kushani ku kala ka ne. Ama yi a shamgbai a ikengi i kushivaḅ, ya dem wa ḅanaḅ molo u ḍa Kashilā ka naḗa yi. ³ A shipai ushipa u ḍa Musa kagbashi ka Kashilā u shipai n ushipa u ḍa Maku ma Kondom ma shipai, a danai, “Avu Magono ma Zuba Kashilā Uza u Ucira Gba, vu yan t̄a manyan ma pige ma pige, ma ma zuwa majiyan.

Vu lyai tsugono tsu ama gba.

Ili i'ya vu yain gba mayun ḍa kpam i lobono t̄a.

⁴ Ama gba a ka naḗa vu t̄a tsupige, Magono ma Zuba!

Ama gba a ka dana t̄a, ‘Vu gbonguro t̄a cika kpam va t̄a n ucira.

Vuma wā la uwulukpi wa, she avu.

Ama a likimba gba a tuwā t̄a a lyaka vu kayala.

Ya dem wene t̄a manyan ma maci ma vu yain.’ ”

⁵⁻⁶ N wenei kpam pini a zuba, atsumate a zuba a shindere aza ḍa a ka ḅanaḅ usara u shindere vi a wutai asuvu Asu u Uwulukpiṭ a Kuwa ku Kashilā.

Ya dem u ukai kunya ku eri ka ka laḁa, n kunya ku uwambana ku kagbodo ka a cai n zinariya uwambani a makamba ma ne. ⁷ Aku uza te a asuvu a ili i uma i nishi yi u naḁasaḁi atsumate a shindere yi abelu a zinariya a ḁa a'ari ushadangi n mavura ma Kashila, uza ḁa wari n uma hal ubana bawu utyoku. ⁸ Aku Kuwa ku Kashila ki ku shadangi n kanga ka ka wutai asu u tsupige tsu Kashila n ucira u ne. Uza wa la wa fuda wa uwa pini wa, she usara u shindere u ḁa atsumate a shindere yi a tukoi u kotso.

16

Abelu a upan u Kashila

¹ Aku n panai kalagatsu ka pige Asu u Uwulukpi ka tonokoi atsumate a zuba a shindere yi, “Walai i ba i tsalasa abelu a shindere a upan u Kashila a likimba.” ² Katsumate ka zuba ka kagita ka ba ka tsalai ili i'ya i'ari a kabelu ka ne a likimba. Aku agalama a tadasai a ikyamba i aza ḁa a'ari n kugyan ku kadin ki, aza ḁa a gbashikai kameli ka ne.

³ Katsumate ka zuba ka ire ka tsalai ili i'ya i'ari a kabelu ka ne a kushiva, aku mini mi ma wokoi yavu mpasa n kakushe, aku gba ili i uma i kushiva yi i kuwai.

⁴ Katsumate ka zuba ka tatsu ka tsalai ili i'ya i'ari a kabelu ka ne a agata n a'eshi a mini, aku a gonoi mpasa. ⁵ N panai katsumate ka zuba ka ka kirana n mini ka danai,

“Ada Kashila Uza u Uwulukpi.

Ada Kashila uza ḁa vari gogo-na kpam va ta pini tun caupa!

Dere ɗa an va yanka likimba afada naha.

⁶ Ama a cingi a zuwa ta mpasa m ama na ntsumate n vunu n yeni.

Adama a nala vu naka le de mpasa a soi n da n wokoi katsupi ka malen ma manyan ma le.

Ili i'ya i gain a tsasa i'ya a ka tsasa.”

⁷ Aku kpm n panai kalagatsu ka wuta a asudaraka n ka dansi:

“Eye, Magono ma Zuba Kashila Uza u Ucira Gba, mayun da kpm dere da tyoku da vu yain ama a cingi mavura.”

⁸ Katsumate ka zuba ka nishi ka tsalai ili i'ya i'ari a kabelu ka ne a kaara, aku Kashila ka asakai ka runukpa ama n akina a ne. ⁹ Usudugbi u pige u runukpai ama gba, aku a wishai kala ka Kashila uza da suki usara u na vi gba. Shegai a 'yuwain ukpatala a asaka unyushi u cingi u le a cikpala tsupige tsu ne.

¹⁰⁻¹¹ Katsumate ka zuba ka tawun ka tsalai ili i'ya i'ari a kabelu ka ne a karatsu ka tsugono tsu kadin ki, aku uyamba u da wa lya tsugono tsi u wokoi n karimbi. Ama a ka lumusa ajiri a le adama a upana u ikyamba na mballa ma agalama. Shegai a wishai Kashila ka Zuba a 'yuwain ukpatala a asaka unyushi u cingi u le.

¹² Katsumate ka zuba ka teli ka tsalai ili i'ya i'ari a kabelu ka ne agata a pige a Yufiriti aku mini mi ma wumpkai. Nala gitata tsara a fobusuko ngono n kasana ure u da a ka tuwa n asoje a le. ¹³ Aku n wenei pini ityoni i cingi i tatsu i'ya i rotsoi apodo. A ka wuta a unu u ubungu, n a unu u kadin ka kagita, n a unu u kadin ka ire ki uza da wari matsumate ma kaban. ¹⁴ Ityoni i cingi i na yi i'a ta n ucira u

ɗa a ka yan ikunesavu. A bana ta a asu u ngono n likimba gba a bolomgbono le a yain kuvon n Kashila Uza u Ucira Gba a kain ka pige ka wa yan ama afada.

¹⁵ Asheku a danai, “Kiranai ma tuwa ta tyoku da kaboki ka tsu tuwa bawu uza revei. Kashila ka zuwuka ta uza da bawu wari alavu kpam wari ufobusi n aminya a ne tsara u rongo ukyawunsa katafa wa unu u shinga, kpam wa pana uwono u ama wa a ka wundya yi baci.

¹⁶ Ityoni yi i bolomgbonoi ngono mi asu u te a asu u da a ka isa Aramagado n Tsiyahuda.

¹⁷ Katsumate ka zuba ka shindere ka tsalai ili i'ya i'ari a kabelu ka ne a uwule, aku kalagatsu ka pige ka wutai asuvu a Kuwa ku Kashila a karatsu ka tsugono ka danai, “N kotsu de ko ndya wa.” ¹⁸ Aku a rongoi ulada, n mawura ma pige, n makpankashila, n ugba da u iyamba u pige u da u wurai i'ya a'ari a yansai an ama a'ari a likimba. ¹⁹ Ugba da u iyamba vi u pecei ilyuci i pige i Babila abon a tatsu. Ilyuci i pige i pige i likimba i wasasai gba gba. Kashila ka cibai inyushi i Babila gba aku u zuwai Babila vi u soi mini ma cinwi ma mako ma ne; wata, upan u pige u ne. ²⁰ An iyamba i gba dai nala, aku gba iyamba i mere ma mini na nsasa a puwain. ²¹ Mini ma atala ma pige* ma araji a le a rawai uratsanaka evu n amangatawun (100) ma rukpusai a zuba u ama. Adama a nala ama a wishai Kashila, an u wokoi aya u sukunku le usara vi.

* **16:21** Araji a mini ma atala mi a rawa ta araji a kakpakpa ka siminti.

17

Kashankala n kadin

¹ Katsumate ka zuba ka te asuvu atsumate a shindere a da a'ari n abelu a shindere yi ka tuwai ara va aku ka danai, "Tuwa na n wenike vu tyoku da a ka yanka kashankala ka ya dem u revei vi mavura; wata, ilyuci i pige i'ya a mai asu u da agata a'ari ushani. ² Ngonon likimba n vakusu ta n eyi, kparam ire i unamba u uwono u ne tyoku u mara ma ma makai ya dem a likimba da i'ari."

³ Kparam asuvu a kuwene ka Kulu ku zuwai n wenei vi, katsumate ka pura mu ubana a mete. Pini de n cinai uka ndishi a zuba u kadin ka san kpayaya. A korongi inyashi i Kashila a ikyamba i ne gba, kparam wa ta n a'aci a shindere n avana kupa. ⁴ Uka vi u ukai aminya a tsugono a da a'ari n ushili u galura n san kpayaya. Kparam dem u ukai ili i ikali i zinariya, n atali a ikebeɽ icun kau-kau. A kukere ku ulyaki ku ne u banai mako ma a yain n zinariya ushadangi n ili i icadi; wata, ili i icadi n ashinda a tsishankala tsu ne. ⁵ A korongi kala ka kari n kalen usokongi a kucen ku ne. Kala ka danai, "Mpa Babila Kacirani, anuku a ashankala, uza da u gitai ili i icadi gba a likimba."

⁶ Aku n wenei uka vi ugutukpi an u soi mpasa m ama a Kashila, aza da a wunai adama a da a dansai ukuna u Yesu.

An n wene yi n yain majiyan. ⁷ Aku katsumate ka zuba ki ka wece mu, "Ndya i zuwai vu yain majiyan? Ma tonuko vu ta ukuna u usokongi u uka u na vi n kadin ka u yuwai uza u a'aci a shindere n avana kupa vi. ⁸ Kadin ka vu wenei na vi wari ta n uma caupa, shegai gogo-na kakushe ka. Ciga

ɗa wa ciga u wuta asuvu a kaɗaka ka bawu kari n utyoku aku u bana asu u ɗa a ka wacinsa yi. Ama ɗa a'ari a likimba, aza ɗa bawu Kashila ka korongi a'ala a le a Tagarada u Aza a Uma kahu uyan u likimba, a ka yan ta majiyan a webele baci kadin ki. Wari ta n uma caupa, gogo-na kakushe, shegai wa gono ta kpm.

⁹ “Va ciga ta katakasuvu n kakiri tsara vu reve ili i na yi. A'aci a shindere a nala yi agalala a ɗa asu u ɗa uka vi wari ndishi. A'aci yi ngono n shindere n ɗa dem. ¹⁰ Ngono n tawun n rukpa de, gogo-na ma teli ma ma lya tsugono, kpm ma shindere mi kotsu ma tuwa wa. Shegai tsugono tsu ne tsa barakpa wa. ¹¹ Kadin ka kari n uma caupa vi kpm gogo-na u kuwai vi, aya magono ma kulla. Wa ta tyoku ngono n shindere mi, kpm a asu u uwacinsa u ɗa wa bana.

¹² “Avana kupa a ɗa vu wenei vi, ngono kupa n ɗa bawu n gitai ulya tsugono n ɗa, shegai a ka wusha ta ucira u ɗa a ka lya tsugono tyoku u ngono hal ulapa u uwule u te kaɓolo n kadin ki. ¹³ Gba a ka wushuku ta a naka yi ucira n tsugono tsu le. ¹⁴ A ka yan ta kuvon n Maku ma Kondom mi, shegai Maku ma Kondom mi ma lya ta ucira u le, kpaci aya Asheku a zuba u isheku gba, kpm Magono ma a zuba u ngono gba. Ama a ne a ɗa u isa kpm u dangasai a ka tonon yi ta kain dem.”

¹⁵ Aku katsumate ka zuba ki ka tonoko mu, “Agata a ɗa vu wenei nala vi; wata, a asu u ɗa kashankala ki kari ndishi, ama a ɗa n kakuma ka ama n iyamba n aletsu. ¹⁶ Kpm avana kupa n kadin ka vu wenei vi a ka kovo ta kashankala ki. A ka wusa yi ta gba ili i'ya wari n i'ya, aku a asaka

yi katafa. A ka karasa ta ikyamba i ne, aku akina a koruso a lya yi gba. ¹⁷ Ngono kupa mi ma yan ta nala kpaci Kashila ka ka zuwai gba afofi a ne a shadangu. Adama a nala a ka wushuku ta a naka kadin ki ucira n tsugono tsu le. A ka naka ta kadin ki karinga hal she Kashila ka zuwa afofi a ne a shadangu. ¹⁸ Uka da vu wenei vi, ilyuci i pige i ucira i'ya, i'ya magono ma ne ma lya tsugono tsu ngono n likimba gba.”

18

A wacinsai Babila

¹ An kuwene ku uka da u kumbai kadin ki ku wurai, n wene ta katsumate ka zuba ka roku ka cipa a iyamba. Wa ta n ucira cika, aku katyashi ka ka lada ka ka wutusa ara ne ka wakanai likimba.

² U salai n kalagatsu ka ucira:

“Ilyuci i pige i Babila i wasa de.

Ama a'a kpm pini wa,

shagai ityoni i cingi kau-kau i ashinda i'ya i'ari pini.

Gba nnu ma ashinda ma ta pini.

³ Gba iyamba i so ta mara ma ne, adama a da u lai uciga tsishankala.

Ngono n likimba n yan ta tsishankala n eyi, kpm gba aza a tsilaga a tsara ta ikebe ushani adama a da u la ta uciga ili i shinga i shinga.”

⁴ Aku n panai kalagatsu ka roku a zuba ka danai:

“Wutai pini a ilyuci i nala yi, ama a va,

kotsu i yain unyushi u cingi tyoku da u yain wa,

kotsu kpm i wushi mavura ma wa wusha wa.

⁵ Unyushi u ne u yan ta kazana ka ka rawai a zuba,

Kashilā kpam ka a_sansa n ili i cingi i'ya u yansai wa.

⁶Yankai Babila dem tyoku da u yankai aza roku. I tsupuka yi ili i cingi i'ya u yansai hal kure. I fo_busuko yi ma_rā ma ma rawai ucira kure tyoku da u fo_busukoi aza roku.

⁷U na_kā tā kaci ka ne tsupige cika u tsarai kpam gbā ili i'ya wa ciga. I na_kā yi upana u ikyamba n unamgbukatsuma cika.

U yanka tā kaci ka ne aradi, u danai, 'Mpa na n dusuki, mpa uka da wa lya tsugono.

Mari n vali da wa kuwa mu wa, adama a nala ma sa_kā yi wa.'

⁸Adama a da uka vi u yain aradi nala, wa ba_rakpa wa, Kashilā ka yan yi tā mavura n ma_bala, n ukpa u ama a ne, n kambulu. Akina a ka lya yi tā, kpaci Kashilā, uza da u yanka yi afada, wa tā n ucira cika."

⁹"Ngonon da a yain tsishankala kpam a pecei utsari u ne, a ka wene tā kaंगा ka ukana u akina a da a ka lya yi, aku a sai a namgba katsuma adama a nala yi. ¹⁰A shamgbai a mbari, kpaci a ka pana tā uwonvo u upana u ikyamba u da u tsara yi kotsu u tsara le dem wa. A danai,

"Upana u ikyamba!

Upana u ikyamba u ilyuci i pige i nala yi, ilyuci i pige i Babila, kpaci mavura ma vunu ma tuwa tā a asuvu a ulapa u uwule u te!'

11 “Kpam aza a tsilaga a likimba a ka s̄a t̄a a namgba katsumā adama a ne, kpaci gogo-na ko uza w̄a la wa tsila ili i'ya a ka dengishe wa. 12 Ili i'ya a ka dengishe vi i'ya zinariya, n azurufa, n atali a ikebe,† n ityali. A ka tsarā kpam katsili ka aminya a da a lai tsugbere tsulobo, n aminya a mini ma galura n san kpayayā wa. A ka tsarā uza da wa tsila ndanga n da mari n magulani ma shinga, n ili i'ya a yain n a'anga a karon, na ndanga ma ikebe wa. Nala dem n urim u shili, n urim, n katali ka ikebe cika ka kuma. 13 A ka tsarā uza da wa tsila ili i magulani i kusan,* n ili i magulani i urunukpa, n i kusugburu wa. Nala dem n mini ma cinwi, n manivi, n kira, n ilya. Hal n anaka, na ncon, n adoki, na nringongo ma adoki ma ucanka ucanga a ka tsarā katsili wa. Nala dem a ka tsarā katsili ka agbashi, n ama da a kanai a asu u kuvon wa.

14 “Aza a tsilaga yi a tonuko yi,
 “ ‘Gb̄a ili i'ya v̄ari vu zuwukai a'eshi yi i kotso de,
 kpam gb̄a ili i'ya i lobonuso vu vi i puwan de,
 vu buwa kpam utsarā i'ya wa!’

15 “Aza a tsilaga a ne, aza da a yain utsari a asu u dengishike yi ili i nala yi, a ka shamgba t̄a a m̄b̄ari, adama a da a ka pana t̄a uwonvo u upana u ikyamba u da u tsarā yi kotsu u tsarā le dem wa. A ka s̄a t̄a a namgba katsumā. 16 A ka dana t̄a,
 “Upana u ikyamba!

Upana u ikyamba u ilyuci i pige i nala yi!
 W̄ari u tsu uka t̄a aminya a ikebe

* **18:13** A asuvu a ili i magulani yi, a 6olomgbono t̄a pini n mar; n furankinsen. Ili i te i'ya n ili i'ya arevi a tukoi Yesu kune a'ayin a da a matsa yi.

a ɗa a'ari n mini ma galura n san kpayaya.
 U uka ta dem ikali i icanga i zinariya,
 n atali a ikebeɗ icun kau-kau!

¹⁷ A asuvu a ulapa u uwule u te u ɗa a nangasai gba
 utsari u ne!

“Atigiɗ a a'atsu a pige n ayain a manyan a le
 kaɓolo n aza a nwalu a mini yi, n aza a tsilaga tsu
 ili i'ya a ka cangasa pini a a'atsu yi a ka shamgba
 ta a mɓari. ¹⁸ A ka sa ta cika an a wenei kanga ka
 ukana u akina ka kari yi ulya vi, ‘Kotsu a'ari a yan
 ilyuci tyoku u ilyuci i ucira i na yi wa!’

¹⁹ “A ka polusuko ta a'aci a le kabuta tsara a
 wenike unamgbukatsuma u le. Kpam a ka dana
 ta:

“‘Upana u ikyamba!

Upana u ikyamba u ilyuci i pige i nala yi!

Tsu yan ta utsari adama a udukuyan u ne.

Kpam gogo-na a asuvu a ulapa u uwule u te gba u
 puwan de.’

²⁰ Eɗa aza ɗa i'ari a zuba yanyi ipeli,

i yain kpam mazanga,

kpaci Kashila ka wacinsa de Babila.

Ama a Kashila kaɓolo n asuki

n aza ɗa a tsu dansa akani a Kashila

a ka yan ta mazanga.

Kpaci Kashila ka kidaga de Babila ugana

adama a ili i cingi i'ya u yansaƙa ɗa.”

²¹ Aku katsumate ka zuba ka ucira ka bidyai
 katali ka pige, yavu ka a tsu wurika kira, aku u
 vutaɗai ka a kushiva, u salai:

“Babila, avu ilyuci i ucira,

tyoku ɗa Kashila ka wacinsa vu n ucira ɗa na

tyoku ɗa n vutaɗai katali ka na ki!

Avu ilyuci i na yi, ama a ka doku a ka wene vu
kpm wa.

²² Ama a ka doku a ka pana a kemi kpm molo wa,
ko ashipi, ko kpm ama a fulusa avula n igbali wa.
Uza wa doku wa yan kpm manyan a asuvu a
vunu wa.

Uza wa doku wa pana mawura ma kira kpm wa.

²³ Uza wa doku wa wene katyashi ka ncikalu a
asuvu a vunuu kpm wa.

Uza wa doku wa pana kpm kalagatsu ka kalobo
n makere a yain iyolo wa.

Aza a tsilaga a vunuu alya a'ari a lakai ucira a asuvu
a likimba naha.

Tsuboci tsu vunuu tsu yinsa ta ama a likimba gba.

²⁴ Kashila ka yanka ta Babila mavura
kpm ilyuci yi i wuna ta aza da a dansai akani a
Kashila,

n aza da a'ari ama a Kashila.

Mayun da, Babila wuna ta ama a likimba
ukyawan.”

19

Ama da a'ari a zuba a cikpalai Kashila

¹ An katsumate ka zuba ka ucira ka nala ka kot-
soi kadyanshi, aku n panai mawura ma kakuma
ka ama a zuba, a ka salasa:

“Cikpalai Kashila!

Iwauwi, n tsupige, n ucira i Kashila ka tsunu i'ya!

² Mayun da kpm dere da tyoku da u tsu yan ama
a cingi afada.

U yawunsa de tyoku da wa yanka kashankala ka
pige ka nala ki mavura,

uza da u zuwai ama a likimba a yain tsicingi a asu
u da a yain tsishankala n eyi.
Kashila ka tsupa yi ta kpaci u wuna ta agbashi a
ne.”

³ Aku a doki a salai:
“Cikpalai Kashila!

Kanga ka ukana u akina ka ilyuci i pige yi ka
'yanga ta a zuba hal ubana bawu utyoku!”

⁴ Nkoshi kamanga n ama a nishi mi n ili i uma i
nishi yi a kudangi a lyakai Kashila kayala, uza da
wari ndishi a karatsu ka tsugono. A danai, “Ami!
Cikpalai Kashila!”

Abiki a iyolo a Maku ma Kondom

⁵ Aku n panai uza roku wa isa pini a karatsu ka
tsugono ki, u danai,
“Gba ama,
azapige n aza da bawu a'ari azapige.
Aza da ya lyaka Kashila kayala, danai,
'Tsu naka vu ta tsupige.’ ”

⁶ Aku n panai mawura ma kakuma ka ama a
zuba a ka salasa yavu mawura ma mini ma pige
ma ma rukpusa kpam yavu mawura ma mak-
pankashila ma pige. N panaka le a ka dansa:
“Cikpalai Kashila!

Kpaci Magono ma Zuba Kashila
Uza u Ucira Gba aya Magono!

⁷ Tsu yanyi ipeli n mazanga.

Tsu cikpalai tsupige tsu ne.

Kpaci a'ayin a da a ka yan iyolo i

Maku ma Kondom mi a rawa de.

Ukasavu vi u fobuso de

kaci ka ne adama a iyolo yi.

⁸ Kashila ka naka yi ta aminya a pun,

a ɗa a lai aminya a tsugbere,
a ɗa a'ari sarara kpam a ka laɗa.”

(Aminya yi a ɗa ili i shinga i'ya ama a Kashila a ka yansa.)

⁹ Aku katsumate ka zuba ki ka tonuko mu, “Korongu na: Kashila ka zuwuka ta gba uza ɗa baci dem a libanai a asu u abiki a iyolo i Maku ma Kondom mi unā u shinga.” Katsumate ka zuba ki ka danai kpam, “Ili i'ya Kashila ka dansai na vi mayun ɗa.”

¹⁰ Aku n kuɗangi a a'ene a katsumate ka zuba ki tsara n lyaka yi kayala, shegai u tonuko mu, “A'a! Kotsu vu lyaka mu kayala wa! Mpa dem kagbashi ka tyoku u vunu n tyoku u Atoni a ɗa a buwai, n gba aza ɗa a kanaɗi ukuna u mayun u ɗa Yesu todugboi. Cikalai Kashila!”

Ukuna u mayun u ɗa Yesu todugboi vi u ɗa u tsu zuwa ama a dansa akani a Kashila.

Uza ɗa u yuwai kadoki ka eri

¹¹ Aku n wenei zuba kukpai, n wenei kadoki ka eri kari kushani pini. Uza ɗa u yuwai ka vi kala ka yi Uza u Maci n Uza u Mayun. U tsu yan ta afada a ne dere, kuvon kpam dere. ¹² A'eshi a ne a ka laɗa yavu akina, aku u ukai ifuni ushani a kaci ka ne. A korongu ta kala ka ne a ikyamba i ne, shegai aya koshi u revei ka. ¹³ U ukai matogo ma a rumbugi a asuvu a mpasa. Kala ka ne ka, “Udani u Kashila.” ¹⁴ Asoje a zuba a yuwusai adoki a eri a ka tono yi. A ukusai aminya a pun a ɗa a lai aminya a tsugbere, a ɗa a'ari sarara. ¹⁵ Burundu u kulya u wutai a unā u ne, kpam n u ɗa wa yan manyan u yain kuvon n uyamba. Wa lya ta tsugono tsu le

n kalangu ka urim. Wa wenike ta upan u pige u Kashila Uza u Ucira Gba a asu u upisha cinwi a kadaka ka upishisa mini ma cinwi. ¹⁶ A kapashi ka matogo ma ne ma ma palai maguta ma ne a yain ikorongi i na:

MAGONO MA NGONO N ASHEKU A ISHEKU.

¹⁷ Aku n wenei katsumate ka zuba ka shamgbai a kaara. U salakai gba asakali a da a ka imkpusa a zuba n kalagatsu ka ucira, u danai: “Tuwai! Bolomgbonoi i lyai ilikulya i abiki ushani i'ya Kashila ka tuwa ka fobusuko da! ¹⁸ Tuwai! Takumai ikyamba i ngono, n atigi, n asoje, kabolo n ikyamba i adoki n ikyamba i ayuwi a le. Tuwai! Takumai ikyamba i ama gba: agbashi n aza da bawu a'ari agbashi, azapige n aza da bawu a'ari azapige!”

¹⁹ Aku n wenei kadin na ngono n likimba gba, kabolo n asoje a le, a bolomgbonoi tsara a yain kuvon n uza da u yuwa a zuba u kadoki ki n asoje a ne dem. ²⁰ Aku a kana kadin ki kabolo n matsumate ma kaban uza da u yanka yi ikunesavu yi. (U yansa ta ikunesavu i nala yi tsara u yinsa aza da a'ari n kugyan ku kadin ki, aza da kpam a lyakai kameli ka ne kayala.) Kadin ki n matsumate ma kaban mi a vutala le ta n uma u le pini a kushiva ku akina ka kari urana n akina a eri. ²¹ Uza da u yuwa kadoki ki u wunusai asoje a le gba n burundu da wari a uwutusa a na u ne. Aku gba asakali yi a takumai ikyamba i le a cuwusai hal ucuwi u leje le.

20

Ayen kazu (1,000)

¹ An uza da u yuwai kadoki ki u lyai kaci ka kadin ki, n matsumate ma kaƙan n asoje a le dem, aku n wenei katsumate ka zuba ka roku kari ucipa a iyamba, ubani n makukpunku ma kaƙaƙa ka bawu kari n utyoku n ikani i araji a kukere ku ne. ²⁻³ Katsumate ka zuba ki ka kanai ubungu vi; wata, kali ka nala ka kari tun caupa vi ka a tsu isa Kalapansi ko kpm Kanangasi.* U bidyai ikani yi u sira yi mai n i'ya. Aku u vutala yi a kaƙaƙa ka bawu kari n utyoku. N makukpunku ma wa bana a kukere ku ne ki ma u gbagiryai utsutsu u kaƙaƙa vi, aku u zuwai iryoci pini a utsutsu vi tsara ko uza u kukpa wa. Kalapansi ki ka rongo ta pini hal ayen kazu (1,000), adama a nala wa doku wa yinsa kpm ama a likimba wa. Ayen kazu yi a wura baci, katsumate ki ka asaka yi ta ve a'ayin kenu.

⁴ Aku n wenei aratsu a tsugono, kpm aza da a'ari ndishi pini a zuba le alya ama da Kashila ka nakai ucira u da a ka lya tsugono. Alya a'ulu a aza da atokulalu a kidasai a'aci a le adama a da a dansai akani a Yesu n kadyanshi ka Kashila. Ama a nala yi a lyaka kadin ko kameli ka ne kayala wa, kpm a wusha kugyan ku ne a acen a le ko a akere a le wa. A gonoi a yain uma aku a dusuki a aratsu a tsugono, a lyai tsugono kabolo n Kirisiti Kawauwi hal ayen kazu. ⁵ A'ayin a kagita a da pa vi a da Kashila ka 'yangasa akushe a ukpa. (Akushe a da a buwai a gono n uma wa, she a'ayin a da ayen kazu yi a kotsoi.) ⁶ Aza da Kashila ka 'yangasai a ukpa a'ayin a nala yi a yan ta ipeli cika; alya ama a ne. A ka wuna le a kushiva ku akina wa; wata, ukpa

* **20:2-3** Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kalapansi.

u ire u ɗa la vi. Shegai a ka gbashika t̄a Kashil̄a n Kawauwi ka u ɗangasai tyoku u adarakpi, kpm a ka lya t̄a tsugono kaɓolo n eyi hal ayen kazu.

Kashil̄a ka lyai kaci ka Kanangasi

⁷⁻⁸ An ayen kazu yi a kotsoi, katsumate ka zuba ki ka asak̄ai Kanangasi a asu u ɗa a'ari a sira yi caupa vi, wa wutā t̄a u yins̄a iyamba n aza ɗa a wacuwai a asuvu a likimba gb̄a. Iyamba i nala yi i'ya a ka is̄a Gogu n Magogu. Wa tuko le t̄a a asu u te a asu u ɗa a ka yan kuvon. A ka yan t̄a ushani cika hal gb̄am ko uza wa fuda wa kece le wa. ⁹ A wacuwai a asuvu a likimba a kyawain a asu u ɗa ama a Kashil̄a a zuwai agali; wata, ilyuci i'ya wa ciga. Shegai akina a wutāi a zuba a wacinsa le. ¹⁰ A'ari a vutāla ɗe kadin ki n matsumate ma kaɓan mi a kushivā ku akina ka kari urana n akina a eri, aku a vutālai kpm pini Kalapansi, uza ɗa u yins̄ai ama a na yi gb̄a. Akina yi a ka zuwa le t̄a a pana ikyamba kaara n kayin hal ubana bawu utyoku.

Afada a makorishi

¹¹ N wenei karatsu ka tsugono ka pun ka pige, aku n wenei uza ɗa wari ndishi pini vi. An u wenikei kaci ka ne, aku likimba n zuba a puwain kpm ko uza u doku u wene le wa. ¹² N wene t̄a kpm gb̄a ama ɗa a kuwusai a'ari kushani a kapala ka karatsu ka tsugono ki, azapige n aza a kenu. Aku a kukpai itagarada i'ya a korongusi ili i'ya ya dem yansai. A kukpai kpm tagarada roku; wata, Tagarada u Aza a Uma. A yanka t̄a akushe yi afada ya dem n ili i'ya u yain, tyoku ɗa a korongi pini a itagarada yi. ¹³ Aza ɗa a kuwai a kushivā a banai dem tsarā Kashil̄a ka yanka le afada. Ukpa

n Asu u Akushe a tukusoi ama da a'ari ara le, aku Kashila ka yanka le afada ya dem n ili i'ya u yain.

¹⁴ A vutalai Ukpā n Asu u Akushe a kushiva ku akina. (Kushiva ku akina ku nala ki ka ukpa u ire.)

¹⁵ Aku a vutalai ama a kushiva ku akina ki; wata, uza da baci dem kala ka ne bawu kari ukorongi a asuvu a Tagarada u Aza a Uma.

21

Zuba u savu n likimba u savu

¹ An n kotsoi uwene kuwene ka Kashila ka yanka ya dem afada, aku n wenei zuba u savu n likimba u savu. Zuba u kagita n likimba u kagita a puwain, kpm kushiva ku buwa wa, ko kenu.

² N wenei kpm ilyuci i pige i'ya a wulukpei i'ya Kashila ka suki; wata, Urishelima u savu, u wutai a zuba wa cipā a iyamba. Ilyuci i pige yi tyoku u uka da u ukai aminya a iyolo a ne da wari, kpm u fobusoi u gawunsa n vali u ne. ³ Aku n panai kalagatsu a karatsu ka tsugono, ka danai, “Gogo-na kuwa ku Kashila ka ta n ama! Wa rongo ta n ele, kpm a ka woko ta ama a ne. Kashila n kaci ka ne wa rongo ta n ele kpm wa woko ta Kashila ka le. ⁴ Wa yansasa ta meshi ma le gba. Ko uza wa kuwa kpm wa. Uza wa namgba kpm katsuma wa, ko u sai ko kpm u doku u pana ikyamba wa. Ili i cau i'ya i kotso de.

⁵ Uza da wari ndishi a karatsu ka tsugono ki u danai, “Webelei! Ma gonusuko ko ndya wa i savu!” Aku u tonuko mu, “Korongu na, kpaci idani i na yi mayun da kpm a ka wushuku ta n i'ya.”

⁶ Kpm dem u dana ta, “N yan de gba ili i na yi! “Mpa Alfa mpa dem Omega.† Wata, mpa Kagita

mpa dem Makorishi. Ma naka ta aza da a ka pana kakuli mini ma uso a keshi ka mini ka ka naka uma gbani, bawu a tsupai ko i te. ⁷ Gba aza da baci dem a lyai kaci a ka wusha ta ili i na yi gba: Ma woko ta Kashila ka le, kpam a ka woko ta mmuku n va. ⁸ Shegai gba ama a na yi; wata, aza da a kpa dai ukawunku adama a uwonvo, n aza da a asakai upityanangu na mpa katsupi ka le ka kushiva ku akina ka kari urana n akina a eri. A ka tsupa ta dem aza da a nangasai kaci ka le n unyushi u cingi, n aza a mawunuka, n ashankala n akina yi. A'eli, n aza da a ka gbashika ameli, n aza a ka ban, asu u le u da kushiva ku akina ka kari urana n akina a eri. Ukp a u ire u da la vi.

Urishelima u Savu

⁹ Katsumate ka zuba ka tuwai ka tonuko mu, “Tuwa n wenike vu makere ma ma yan iyolo n Maku ma Kondom mi.” (Katsumate ka zuba ka na ki uza u te da a asuvu atsumate a shindere a da a'ari n abelu a shindere a usara u shindere u da a yain a makorishi.) ¹⁰ Kulu ku Kashila ku tonoi na mpa, aku katsumate ka canga mu ubana a zuba masasa ma ugadi. Aku u wenike mu Urishelima ilyuci i pige i uwulukpi i'ya Kashila ka suki, i wutai a zuba ya cipa a iyamba. ¹¹ I shadangi n tsupige tsu Kashila kpam ya lafa n katyashi ka shili usatari n mini ma avuku tyoku atali a ikebe† cika a da a'ari sarara yavu madubu ma ma wundyamgbana ka. ¹² Kasaga ka kari n ugbami ka ugadi cika ka kyawain i'ya. Itsutsu kupa n i re i'ya pini, kpam utsutsu dem katsumate ka zuba ka pini ka wundya u da. A itsutsu yi a korongu ta pini a'ala a agali a aza a Isara'ila kupa n a re, utsutsu dem

kala ka te. ¹³ Kaḅon dem ka ta n itsutsu i tatsu: i tatsu a kasana, i tatsu a gaḁi, itsutsu i tatsu a ḁaka, i tatsu kpam a kalivi. ¹⁴ Kasaga ka ilyuci ki ka ta n atali kupa n a re a kami, katali dem a korongu ta pini kala ka kasuki ka te a asuvu a asuki kupa n a re a Maku ma Kondom mi.

¹⁵ Katsumate ka zuba ka ka dansa na mpa vi ka ḅanaḁi kalangu ka zinariya. Ka wa raṣanaḁa ilyuci i pige, itsutsu, n kasaga ka ilyuci ki. ¹⁶ An u raṣanaḁakai, u wenei i'ya yavu akpati ḁa ugadi n upeti n akumgbi a ne a'ari derere. Urṣanaḁa u akpati vi mel kazu ka te n amangatawantawun (1,500) u ḁa. * ¹⁷ Aku katsumate ka zuba ki ka raṣanaḁakai kasaga ki, n urṣanaḁa u tsunu, upeti u ne u rawa ta udeshe amangatawanre n kupa n u teli (216). ¹⁸ N atali a ḁa a ka laḁa san n mini ma avuku a ḁa a makai kasaga ki. Gḅa ili i'ya i'ari a ilyuci yi n zinariya ḁa wari sarara cika hal wa laḁa yavu madubu ma ma wundyamgbanaka ḁa a yain i'ya. ¹⁹⁻²⁰ Asuvu a atali kupa n a re yi katali dem ka ta kau kpam ka ikebe a kami ka kuma ki. A roku a shili a ḁa, a roku tani mini ma tsulon ma le, a roku tani mini ma avuku ma le, a roku kpam mini ma lima icun i mabucu ma ivashi i akaryabi.† ²¹ Itsutsu kupa n i re yi ityali i ikebe† i'ya cika. Utsutsu dem n utyali u te u ḁa a yankai u ḁa. Ure u pige u ilyuci vi n zinariya u ḁa wari sarara katyashi ka ne ka laḁa yavu madubu ma ma

* **21:16** Ugadi u kasaga ka ka kyawain ilyuci yi, u rawa ta nwalu ma ukyawan uyamba u Najeriya kure n kagbidi. † **21:19-20** Atali kupa n a re yi, katali dem ka ta n kala ka ne: ka kagita ka jaspera, aku safiru, n agatu n zumurudu n onis n yakutu n kirisolati n berili n tofazu n kirisofaras n yakinta n ametis.

wundyamgbanaḱa ḱa a yankai u ḱa.

²² N wene kuwa ku ulya kayala pini a ilyuci i pige yi wa, kpaci Magono ma Zuba Kashilā Uza u Ūcira Gbā n Maku ma Kondom alya kuwa ku ulya kayala ku ne. ²³ Ilyuci i pige yi ya ciga kaara ko uwoto a naḱa katyashi pini wa. Kpaci tsupige tsu Kashilā tsa tsa laḱa pini aku Maku ma Kondom ma wakanai asu vi yavu macikalu. ²⁴ Gbā ama a likimba a rongo ta pini a katyashi ka ka laḱa pini a ilyuci yi. Kpam ngono ma tukuso ta utsari u le pini. ²⁵ Itsutsu i ilyuci yi ukukpi u ḱa ya rongo kain dem. A ka gidaku i'ya wa, kpaci kayin ka pini asu vi wa. ²⁶ Ama a ka tukuso ta pini gbā ili i shinga n i karinga pini a ilyuci i pige yi. ²⁷ Ili i cingi i'a la i'ya a ka asaḱa i uwa pini asu vi wa. Nala dem uza ḱa baci dem u yain ili i uwono, ko kaḱan a ka asaḱa yi u uwa pini wa, shegai aza ḱa a korongi a'ala a le a Tagarada u Aza a Uma u ḱa Maku ma Kondom mari n u ḱa.

22

Agata a ḱa a tsu naḱa uma

¹ An katsumate ka zuba ki ka wenike mu ilyuci i savu yi, aku kpam u wenike mu agata a ḱa a'ari n mini ma ma tsu naḱa uma. A ka laḱa cika yavu madubu ma ma wundyamgbanaḱa. A gitai uyene a karatsu ka tsugono tsu Kashilā n ka Maku ma Kondom a dusuki vi. ² Ma yenei a mere ma ure u ilyuci vi. Ndanga n ḱa n tsu matsa mmuku n ḱa n tsu naḱa uma n gbonguroi pini a apashi a re gbā a agata yi. Kayen dem a tsu matsa ta ilimaci kupa n u re; wata, kuten a uwoto. Ama a likimba

a tsu yanka ta avuku a le aguma a tanasa mballa.
³ Ili i'a la i'ya Kashila ka yankai unā u cingi pini a ilyuci yi wa. Karatsu ka tsugono tsu Kashila n ka Maku ma Kondom a dusuki vi a ilyuci yi i'ya ka rongo, kpam agbashi a ne a ka gbashika yi ta.
⁴ A ka wene ta upetiwa'eshi u Kashila n kala ka ne ukorongi a acen a le. ⁵ A ka doku a yain kayin kpam wa. A ka ciga kpam katyashi ka macikalu ko ka kaara wa, kpaci Magono ma Zuba Kashila ka naka le ta katyashi. Kpam a ka lya ta tsugono hal ubana bawu utyoku.

Utuwa u Yesu

⁶ Aku katsumate ka zuba ki ka tonuko mu, “Idani i na yi mayun da, a wushuku kpam n i'ya. Magono ma Zuba Kashila uza da u nakai Kulu Keri ku ne a asu u nsumate, u suku ta katsumate ka zuba ka ne ka wenike agbashi a ne ili i'ya ya tuwa ya gita gogo.”

⁷ Yesu danai, “Panai na! Ma ta a utuwa gogo. Tagarada u na u dana ta ili i'ya ya gita gogo-na n ubana a kapala. Kashila ka zuwuka ta aza da a tonoi u da unā u shinga.”

⁸ Mpa Yahaya, uza da n panai kpam n wenei gba ili i nala yi. An n kotsoi upana n uwene i'ya, aku n kudangi a a'ene a katsumate ka zuba ka ka wenike mu ili yi gba tsara n lyaka yi kayala.
⁹ Shegai u tonuko mu, “A'a! Kotsu vu lyaka mu kayala wa! Mpa dem kagbashi ka tyoku u vunu, n atoku a vunu nsumate, kpam n gba ama da a wenei karinga ka idani i tagarada u na vi. Lyaka Kashila kayala!”

¹⁰ Aku u tonuko mu k_pam, “Kotsu vu kimba ili i'ya a danai a tagarada na vi a kaci ka ili i'ya ya gitasa gogo-na n i'ya ya tuwa ya gita a kapala wa. A'ayin a da ili i na yi ya gita a ka rawa de gogo.

¹¹ Asaka gba aza da a ka yansa tsicingi a rongo uyansa tsicingi hal kain ki ka rawa. Aza da k_pam a ka yansa ili i icadi a rongo uyansa i'ya. Aza da k_pam a ka yansa ili i shinga, a rongo uyansa ili i'ya i'ari i shinga, aza da k_pam a'ari uwulukpi a suma uyansa tsicingi.”

¹² Yesu doki u danai, “Panai na! Ma ta a utuwa gogo. Ma ta a utuwa n tsupa ko k_pam n yanka gba ama mavura a ili i'ya a yansai. ¹³ “Mpa Alfa mpa dem Omega.† Wata, mpa Kagita mpa dem Makorishi. Mpa Uza u Iyan mpa k_pam Uza u Utyoku.

¹⁴ “Kashila ka zuwuka ta aza da a zai ntogo n le sarara una shinga, k_pam adama a nala, a ka fuda ta a ka lya ilimaci i ndanga n da n tsu naka uma k_pam a wura a itsutsu a uwa a asuvu a ilyuci yi.

¹⁵ Shegai a ka bishinka ta ama a na u'uwa a asuvu a ilyuci yi: aza da a gonukoi kaci ka le n ashinda adama a unyushi u le, n aza a uyansa tsukunu, n aza a uyansa tsishankala. A ka bishinka ta dem aza a magalaka, n aza da a ka lyasaka ameli kayala, n gba aza da a tsu dansa kaban.

¹⁶ “Mpa Yesu, n suku ta katsumate ka zuba ka va ka naka da akani a na yi a a'uwa a Atoni. Mpa Kami; wata, Matsikaya ma Dawuda Magono. Mpa Katala ka Kpasani.”

¹⁷ Kulu Keri n ukasavu u Maku ma Kondom mi a danai, “Tuwa!” Uza da baci u panai akani a na yi asaka u dana, “Tuwa!” Uza da baci wa pana

kakuli u tuwā, uza ḏa baci dem wa ciga, aṣakā u kene mini ma uma gbani.

Makorishi

¹⁸ Mpa Yahaya ḏa ma rono atsuvu a uza ḏa baci dem wa pana akani a kaci ka ili i'ya ya gitāṣa gogo-na, kpam n i'ya ya tuwā ya gitā a kapala i'ya n korongi a tagarāda u na vi: Uza u doku baci ili a asuvu a akani a na yi, Kashilā ka doku yi tā dem mavura ma ne. Wa yanka yi tā mavura n usara u shindere u ḏa n yain kadyanshi ka le pini a tagarāda u na vi. ¹⁹ Kpam uza u takpa baci ili a asuvu akani a na yi, Kashilā ka ḡishinka yi tā utsarā unā u shinga u ḏa a dansai a tagarāda na vi. Kashilā kpam ka ḡishinka yi tā ulya ilimaci i maḏanga ma unakā uma, kpam wa aṣakā vuma u nala vi u rongo a ilyuci i uwulukpi i nala yi wa.

²⁰ Yesu, uza ḏa u danai ili i na yi mayun ḏa, u dana tā, “Mayun ḏa, mā tā a utuwā gogo.”

Ami. Tuwā, Yesu Asheku!

²¹ Aṣakā Yesu Asheku u wenike gbā ḏe ukuna u shinga u pige u ne. Ami.

**Kazuwamgbani ka savu n Tsikimba n a6on a
da a dangasai a kazuwamgbani ka cau
New Testament in Tsikimba (NI:kdl:Tsikimba)**

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tsikimba

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tsikimba

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-08-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

a4f6a28b-3d6d-50b4-a81b-06ae05a66010